

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ

КУРСОВА РОБОТА

З ДИСЦИПЛІНИ « ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»

**на тему: ОЦІНКА АКТИВНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВСЬКОЇ
УСТАНОВИ НА ПРИКЛАДІ АТ «ОЩАДБАНК»**

Виконала: студентка 3 курсу, гр. 1401-1 с. т.
спеціальності «Фінанси і кредит»
Глуходід Н. Ю.

Науковий керівник: к. е. н., доцент
Шалигіна І. В. _____

Рекомендована оцінка _____

Реєстраційний номер _____

Склад комісії:

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Теоретичні аспекти та загальні принципи здійснення активних операцій банківської установи.....	6
1.1 Кредитні операції банків.....	6
1.2 Операції банків з цінними паперами.....	11
1.3 Валютно – обмінні операції банківської установи	15
1.4 Інші види активних операцій та додаткові послуги банку.....	18
Висновок до 1 розділу.....	21
2. Фінансова оцінка основних видів активних операцій АТ «Ощадбанк»	22
2.1 Організаційно - фінансова структура банку.....	22
2.2 Фінансова оцінка структури доходів і витрат банку	27
2.3 Оцінка кредитного портфеля АТ «Ощадбанк»	37
Висновок до 2 розділу.....	44
3. Напрямки покращення та розширення спектру банківських послуг АТ «Ощадбанк».....	45
3.1 Вдосконалення інформаційного забезпечення державного банку для надання доступних банківських послуг.....	45
3.2 Налагодження контактів із вітчизняними міжнародними фінансовими інститутами.....	49
Висновок до 3 розділу.....	54
Висновки та пропозиції	55
Список використаних джерел.....	57
Додатки.....	61

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних ринкових умовах важко переоцінити роль банківських установ у економічному та соціальному житті суспільства. Банківський сектор, як відомо, являє собою кровоносну систему будь-якої економіки, особливо ринкової. На сьогоднішній день банки є багатофункціональними установами, які діють в різних секторах фінансового ринку і фактично займаються всіма видами кредитних і фінансових операцій, пов'язаних з обслуговуванням господарської діяльності своїх клієнтів. Поряд із системою комерційних банків в Україні успішно функціонують декілька держаних, серед яких найбільшим є АТ «Ощадбанк» (100% акцій належить державі). Прибуток фінансової установи такого типу формується за рахунок здійснення активних операцій (надання кредитів, здійснення розрахунково-касового обслуговування, надання консультативних послуг, проведення операцій з цінними паперами, тощо). Оцінка активних операцій банківської установи має важливе наукове та практичне значення, адже для забезпечення ефективної діяльності банку, підвищення рентабельності тих чи інших банківських продуктів, задоволення потреб сучасних клієнтів необхідно проводити моніторинг якості та затребуваності послуг, аналізувати їх прибутковість і порівнювати фактичні результати роботи окремих структурних підрозділів із плановими для прийняття управлінських рішень.

Метою курсової роботи є дослідження основних теоретичних та практичних аспектів здійснення активних операцій банківської установи, а також аналіз поточного фінансового стану АТ «Ощадбанк».

Для досягнення мети ставилися наступні завдання:

- розкрити сутність та значення активних операцій банківської установи в умовах ринкової економіки;
- охарактеризувати поняття кредитних операцій за їх видами;
- розглянути основи класифікації операцій банку з цінними паперами та іноземною валютою;

- визначити перелік додаткових послуг банку та їх значення у формуванні доходів державного банку;
- розглянути організаційно-фінансову структуру АТ «Ощадбанк»;
- виявити основні елементи в структурі доходів банку та напрямки їх використання;
- здійснити оцінку кредитного портфеля об'єкта дослідження;
- запропонувати напрямки вдосконалення обслуговування клієнтів АТ «Ощадбанк» у сфері інформаційного забезпечення та реалізації партнерських програм.

Об'єктом дослідження курсової роботи обрано діяльність акціонерного товариства «Ощадбанк» у період з 2012 р. по 2014 рік.

Структура роботи. Виходячи з мети і завдань дослідження структура роботи включає три розділи. Перший розділ курсової роботи присвячено визначенню економічної сутності та значення активних операцій банківської установи. Другий розділ містить дані, які стосуються фінансової та організаційної структури банку, основних показників його діяльності, а саме структуру доходів та витрат, аналізу кредитного потенціалу АТ «Ощадбанк». У третьому розділі містяться пропозиції щодо поліпшення якості обслуговування клієнтів та налагодження партнерських відносин з іншими фінансовими посередниками у сфері страхування, лізингу, тощо **Огляд джерел, що використані в роботі.** Джерелами інформації для написання курсової роботи послужили нормативні документи України, наукові розробки та навчальні посібники, періодична література, статистична та фінансова звітність, а також матеріали, котрі відображають теоретичні відомості та практичні засади діяльності АТ «Ощадбанк».

Методи дослідження, які використовувались в процесі дослідження та обробки матеріалу: абстрактно-логічний, порівняльний, коефіцієнтний, аналітичний тощо.

1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ АКТИВНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

1.1 Кредитні операції банків

На сьогоднішній день банківські установи є широко спеціалізованими та всеосяжними посередниками на фінансовому ринку України. В останні роки більшість банків, незалежно від форми власності та національної належності розширили спектр надання банківських послуг, задля підвищення якості обслуговування та залучення ширшого кола клієнтів. Відповідно до законодавства банківська діяльність передбачає залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, а також відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб. [26] Слід також зазначити, що усі банківські операції поділяють на активні та пасивні. Пасивні операції банків слугують для формування банківського капіталу (ресурсної бази) за рахунок залучення та запозичення фінансового капіталу у вигляді внесків, депозитів, міжбанківських кредитів та інших джерел, які згодом будуть використані банком для отримання прибутку. Активні операції банків полягають у діяльності, пов'язаній із розміщенням і використанням власного капіталу, залучених і позичених коштів для одержання прибутку при раціональному розподілі ризиків за окремими видами операцій і підтриманні ліквідності. До таких операцій належать кредитні та операції з цінними паперами, розрахунково-касове обслуговування, валютні та операції з придбання основних виробничих фондів, а також надання консультативних, інформаційних, гарантійних послуг, тощо.

Таблиця 1.1 - Споживачі банківських послуг у 2014 році

Вид клієнта	Кількість клієнтів, млн.
Фізичні особи	72,700
Суб'єкти господарювання:	2,100
в т.ч. фізичні особи-підприємці	1,100
Небанківські ФКУ	0,015
Бюджетні установи	0,006
Всього	74,821

Згідно з даними таблиці станом на 01.01.2015 року установи 163 банків обслуговують 74,8 млн. клієнтів, з них у загальній структурі 97,2% становлять приватні клієнти (фізичні особи), відповідно 2,8% - корпоративні клієнти.[3] У 2014 році кількість споживачів банківських послуг збільшилася на 0,4 млн. Збільшення даного показника є позитивним фактором впливу на банківську систему, характеризує підвищення якості обслуговування клієнтів та ступінь довіри до громадян та суб'єктів господарювання до банків.

Одну з найважливіших ролей у стимулюванні відтворювальних процесів в економіці відіграє банківський кредит як головне джерело забезпечення грошовими ресурсами поточної господарської діяльності підприємств незалежно від форми власності та сфери господарювання. Кредитні операції передбачають організацію економічних відносин, у процесі яких банк на визначений термін надає позичальнику грошові кошти на умовах їх повернення, платності та цільового використання. У структурі активних операцій банку кредитні операції традиційно мають найбільшу питому вагу, це один з найефективніших і прибуткових способів розміщення ресурсів банку. Водночас кредитні операції є і найбільш ризиковим видом операцій. Проведення кредитних операцій банків повинно відповідати певним вимогам і умовам. Кредити видаються тільки в межах наявних ресурсів, які має банк. Про кожен випадок надання позичальнику кредиту в розмірі, що перевищує 10% власного капіталу (великі кредити), банк зобов'язаний повідомити Національний банк України. Сукупна заборгованість за кредитами, за врахованими векселями та 100% суми позабалансових зобов'язань, виданих одному позичальнику, не може перевищувати 25% власних коштів банківської установи.[30] Кредитування позичальників повинно здійснюватися з дотриманням економічних нормативів регулювання банківської діяльності та вимог НБУ щодо формування обов'язкових, страхових і резервних фондів.

Кредити, які надаються банками, можна класифікувати за різними ознаками. Лише комплексний підхід до виділення видів банківського кредиту дозволяє найповніше охарактеризувати кредитні операції фінансового посередника даного виду. На сьогодні більшу частину у загальному обсязі виданих банками кредитів

становлять кредити, видані корпоративним клієнтам. Більшість кредитів, за винятком кредитних карток надаються під заставу, поруку чи гарантію. Онкольні кредити, зазвичай надаються клієнтам із успішною кредитною історією у рамках обмеженого кредитного ліміту[20].

Рисунок 1.1 - Класифікація банківських кредитів

На сьогодні домінує положення серед всіх можливих ризиків для вітчизняних банків посідає кредитний ризик. У зв'язку з погіршенням фінансового стану позичальників та неможливістю розрахуватись за власними зобов'язаннями перед комерційними банками, останні повинні вживати відповідних заходів щодо мінімізації кредитних ризиків та підтримки стабільності діяльності.

Найважливішими інструментами в управлінні кредитним ризиком виступають методи лімітування, диверсифікації та створення резервів під кредитні операції банків. Типовою ситуацією виникнення неплатоспроможності навіть найбільш надійних позичальників стало отримання валютних кредитів в банку, зокрема у доларах США.

Таблиця 1.2 - Структура кредитних портфелів банків України у 2013-2014 рр., млн. грн.

Банк	2013 рік			2014 рік			Абсолютне відхилення обсягу резервів (+,-)
	Кредити юр. особам	Кредити фіз. особам	Резерв під кредити клієнтів	Кредити юр. особам	Кредити фіз. особам	Резерв під кредити клієнтів	
Приват банк	132378,9	28460,7	23711,1	145341,1	30103,8	23409,7	-301,3
Ощад банк	57657,4	3996,3	12733,5	84757,9	4294,7	25827,4	13093,9
Дельта банк	20336,9	19588,9	3110,3	22491,8	19706,5	3840,0	729,7
Пром інвестбанк	29447,6	201,7	2227,5	42806,5	117,2	5835,6	3608,2
Райффайзен банк аваль	21491,7	11455,0	8848,9	24083,5	14840,9	13866,4	5017,6

З огляду на дані таблиці, можемо констатувати, що загальний обсяг кредитів, наданих фізичним та юридичним особам у 2014 році збільшився на 19,5 % порівняно із 2013 роком. Стосовно резервів під кредити та заборгованість клієнтів, то їх зменшення можна спостерігати лише в одному із представлених банків (ПАТ КБ Приватбанк) попри зростання обсягів виданих кредитів на 9,1 %. Банки повинні дотримуватись вимог щодо обмеження концентрації кредитних вкладень при спрямуванні коштів в ризикові проекти. Створення резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями надає банкам можливість компенсувати неповернені кредити за рахунок коштів, що акумулюються відповідно до встановлених вимог, які носять обов'язковий характер. Процес формування резерву починається з оцінки якості кредитного портфеля банку – класифікації кредитів [4]. В період фінансової кризи у зв'язку з незадовільним обслуговуванням боргу та пониженням класу позичальників банки змушені формувати значні обсяги резервів, що негативно впливає на фінансовий стан банку. Суттєвим є визначення основних методів управління кредитним ризиком та використання їх в практичній діяльності.

До основних методів належать наступні:

➤ на рівні кредитного портфелю:

1. диверсифікація;
2. лімітування;
3. створення резервів;

➤ на рівні окремого позичальника:

1. аналіз кредитоспроможності;
2. аналіз та оцінка кредитного проекту;
3. визначення оптимальних умов кредитування;
4. документування кредитних операцій;
5. контроль за джерелами погашення боргу.

Метод диверсифікації полягає у розподілі кредитного портфеля серед широкого кола позичальників, які відрізняються один від одного як за характеристиками (розмір капіталу, форма власності), так і за умовами діяльності (галузь економіки, географічний регіон). Розглядають три види диверсифікації — галузеву, географічну та портфельну. Концентрація — процес протилежний до диверсифікації. Він являє собою зосередження значної частини кредитних ресурсів в одному кредитному проекті (галузі, регіоні). Банк наражається на небезпеку, якщо зосереджує велику частину коштів в певному кредитному проекті і тим самим прямо залежить від нього. Лімітування, як метод управління кредитним ризиком, являє собою встановлення максимально допустимих розмірів наданих кредитів [34].

Отже, результатом здійснення активних операцій банківської установи є отримання прибутку, у формуванні якого головна роль належить процентним доходам. В сучасних ринкових умовах роль кредиту в економіці неможливо переоцінити, адже саме за його допомогою можна реанімувати будь яке підприємство чи галузь народного господарства. Проте задля мінімізації збитків від провадження основного виду діяльності створити ефективну систему управління кредитними ризиками.

1.2 Операції банків з цінними паперами

Інвестиційні операції банків (операції з цінними паперами) передбачають вкладення коштів у цінні папери підприємств різних форм власності на відносно тривалий період часу. Головним завданням таких банківських інвестицій є створення вторинних резервів для задоволення потреби у коштах, що може виникнути внаслідок відтоку депозитів, чи надходження замовлень на позички, які перевищують наявні ресурси. Структура інвестиційного портфеля комерційних банків повинна бути оптимізована таким чином, щоб обґрунтовано знизити ризик імовірних втрат коштів, вкладених у цінні папери, що пов'язано з можливістю невиконання емітентом взятих на себе зобов'язань [1]. Основним засобом зниження цього ризику є диверсифікація, тобто розподіл інвестиційного портфеля між різними видами цінних паперів. Критеріями диверсифікації можуть бути: тип цінних паперів емітента, якість і строки погашення, територіальний розподіл, тощо. Цінні папери, які формують інвестиційний портфель, згідно з їх призначенням, поділяються на інвестиції та вторинні ліквідні резерви. Ці категорії відрізняються між собою ступенем ліквідності. Вторинні резерви є високоліквідними активами, які швидко можна перетворити на грошові кошти шляхом продажу на ринку цінних паперів. Інвестиційні цінні папери розраховані на більш тривалий термін, ніж цінні папери вторинних резервів.

Дохід банківської установи від активних операцій з цінними паперами складається із двох частин:

- дивідендних і відсоткових виплат за вкладеннями у цінні папери;
- курсової різниці від спекулятивних чи арбітражних угод.

Прибутковість відсоткових і дисконтних боргових цінних паперів обумовлена проспектом емісії. Ця складова прибутку не залежить від діяльності інвестора на фондовому ринку і переважає у прибутках консервативних інвесторів, котрі здійснюють вкладення з метою одержання гарантованого поточного прибутку.

Розмір курсової різниці безпосередньо залежить від діяльності оператора на фондовому ринку і є переважним джерелом прибутку в агресивного інвестора.

Найпоширенішими фондовими інструментами для проведення активних операцій із цінними паперами є:

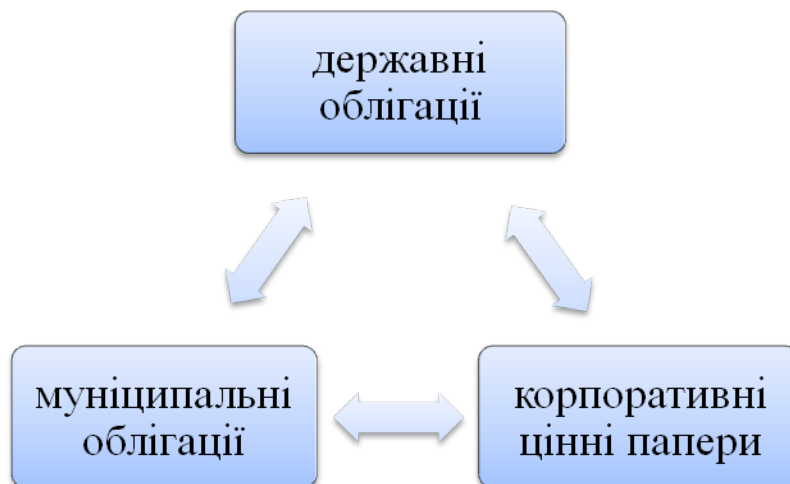

Рисунок 1.2 – Інструменти для здійснення операцій з цінними паперами

Державні облігації - це облігації, емітентом яких є держава в цілому або окремі її органи (в Україні – Міністерство фінансів) з метою фінансування загальнодержавних і бюджетних потреб [13]. Даним цінним паперам у світовій практиці властивий високий ступінь надійності, проте вони, як правило, є найменш прибутковими. Відсоткові ставки за державними облігаціями найнижчі серед усіх боргових цінних паперів, вони виконують функцію загального ринкового показника, на основі якого визначаються відсоткові ставки інших боргових цінних паперів. За даними Міністерства фінансів України 31 липня 2014 року було проведено розміщення облігацій внутрішньої державної позики на загальну суму 50 019 000,00 гривень. Із травня по липень 2014 року банками було реалізовано казначейських зобов'язань на суму понад 30,3 млн. грн. Первинні дилери - дилери, визначені Міністерством фінансів банки, які взяли на себе зобов'язання співпрацювати з Міністерством фінансів у частині розвитку внутрішнього ринку державних цінних паперів в обмін на виключне право участі у розміщеннях облігацій внутрішніх державних позик та переважне право брати участь в інших операціях з такими облігаціями. МФУ повідомляє, що за результатами проведеного 10.12.2014 серед

банків відбору первинних дилерів, право укласти договір про співпрацю на ринку державних цінних паперів з Міністерством фінансів України отримало ПАТ «ПРОМІНВЕСТБАНК», який поповнив існуючий перелік первинних дилерів:

➤	АТ	➤	АТ
	«Укрексім банк»		«Райффайзен Банк Аваль»
➤	АТ	➤	П
	«Ощадбанк»		АТ «Укрсоцбанк»
➤	АБ	➤	П
	«Укргазбанк»		АТ «Сітібанк»
➤	АТ	➤	П
	«УкрСиббанк»		АТ «Універсал Банк»
➤	АТ	➤	П
	«СБЕРБАНК РОСІЇ»		АТ «ПУМБ»
➤	П	➤	П
	АТ «ІНГ Банк Україна»		УАТ «ФІДОБАНК»
➤	АТ	➤	П
	«ОТП Банк»		АТ«Фінансова Ініціатива»
➤	П	➤	П
	АТ «ВТБ Банк»		АТ «ДІАМАНТБАНК»
➤	П	➤	П
	АТ «КБ «Хрещатик»		АТ «ПРОМІНВЕСТБАНК»

У лютому 2015 року відновилося зростання залишків за цінними паперами, крім акцій, випущеними резидентами, в портфелі банків [28]. Така позитивна динаміка була забезпечена зростанням вкладень банків у державні боргові цінні папери. Залишки за цінними паперами в іноземній валюті зростали насамперед за рахунок їхньої курсової переоцінки внаслідок зниження курсу гривні відносно основних світових валют.

Таблиця 1.3 - Цінні папери, крім акцій, випущені резидентами, в портфелі банків України у 2015 році [29].

	Січень 2015		Лютий 2015		
	залишки на кінець періоду, млрд. грн.	зміна в річному обчисленні, %	залишки на кінець періоду, млрд. грн.	зміна в річному обчисленні, %	частка в загальному обсязі, %
Усього	142,1	12,4	188,1	39,7	100,0
За портфелями					
торговий	21,6	у 2,5 р. б.	37,3	у 2,8 р. б.	19,8
на продаж	118,1	2,6	148,0	24,6	78,7
до погашення	2,3	-12,1	2,8	7,3	1,5

Аналізуючи дані таблиці, можемо відмітити, що вкладення банків у цінні папери, крім акцій, випущені резидентами, у лютому 2015 року порівняно із січнем зросли на 46 млрд. грн. (32,4%). за рахунок вкладень у цінні папери центральних органів державного управління, так і за рахунок курсової переоцінки активів. Серед вкладень банків у акції, емітовані резидентами, на кінець лютого продовжували переважати вкладення в акції, емітовані не фінансовими корпораціями, акції яких знаходилися переважно в портфелі на продаж .

Місцеві (муніципальні) облігації випускаються для забезпечення потреб місцевих бюджетів, як правило, з метою будівництва та утримання цілої низки об'єктів, функціонування яких має важливе значення для даної місцевості. Вказані облігації можуть випускатися муніципальними органами всіх рівнів. Кошти, що надходять від випуску місцевих облігацій, зараховуються в позабюджетні фонди. У більшості випадків прибутки за місцевими облігаціями не оподатковуються або оподатковуються за пільговою ставкою. Банки є агентами з обслуговування місцевих позик.

До корпоративних цінних паперів належать акції, облігації та векселі підприємств. З одного боку, ці види вкладення мають найвищий ступінь ризику, але з іншого – вони є найбільш прибутковими.

Таблиця 1.4 – Інвестиційні портфелі банків I групи у за підсумками 2014 року

№ з/п	Назва банку	Торгові цінні папери, тис. грн.	Цінні папери в портфелі банку на продаж, тис. грн.	Цінні папери в портфелі банку до погашення, тис. грн.
1	Приватбанк	29,0	981 142,0	141 917,0
2	Ощадбанк	0,0	39 738 941,0	0,0
3	Укрексімбанк	6 882 115,0	40 807 758,0	820 866,0
4	Укрсоцбанк	0,0	1 611 441,0	1 952 573,0
5	Фідобанк	711 977,0	2 537 625,0	0,0

Зважаючи на дані таблиці 1.3 варто зазначити, що серед наведених банків найбільшим портфелем торгових цінних паперів та цінних паперів на продаж володіє Укрексімбанк, а першість у розмірі портфелю до погашення належить Укрсоцбанку. Друге місце належить АТ «Ощадбанк» за загальним обсягом цінних паперів у розмірі 39 738 941 тис. грн., що на 22% менше за загальну вартість інвестиційного портфеля Укрексімбанку.

Таким чином, можемо констатувати, що активні операції банків з цінними паперами відіграють важливу роль у формуванні прибутку даного фінансового посередника. На сьогоднішній день банківський сектор активно співпрацює із органами державної влади та управління, а також місцевим самоврядуванням у сфері розміщення та реалізації державних та муніципальних цінних паперів, які мають високий ступінь надійності. У зв'язку із складною економічною ситуацією в країні збільшився обсяг боргових цінних паперів, емітованих корпоративними клієнтами банків, котрі таким чином вирішують власні фінансові труднощі. Отже, інвестиційні операції банків з цінними паперами здійснюються з метою диверсифікації активних операцій, розширення джерел отримання додаткових доходів та підтримки ліквідності балансу.

1.3

Валютно – обмінні операції банківської установи

Валютні операції, які здійснюють банки можна визначити як вид банківської діяльності у сфері міжнародних валютних відносин, що спрямований на одержання

прибутку і охоплює різноманітні види операцій з валютними цінностями (за винятком операцій резидентів у національній валюті), що здійснюються на національному та міжнародних валютних ринках як за дорученням клієнтів, так і за власні кошти банків. Відповідно до чинного законодавства України банки мають право здійснювати валютні операції тільки після отримання генеральної ліцензії Національного банку України. Види операцій з валютними цінностями, які можуть здійснювати банки, порядок і умови видачі банківських ліцензій регулюються нормами положення про порядок видачі банкам банківських ліцензій, письмових дозволів та ліцензій на виконання окремих операцій та декретом Кабінету міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю».

У другому кварталі 2014 року НБУ змінив порядок розрахунку офіційного курсу гривні до іноземних валют. Цьому сприяли як заходи НБУ, спрямовані на збалансування ситуації на ринку, так і початок реалізації програми «Стенд-бай», схваленої МВФ [31]. У результаті уповільнилося зниження як офіційного, так і ринкового обмінного курсу гривні. У червні 2014 року гривня за офіційним курсом знецінилася відносно долара США на 0.41% – до 1 182.33 грн. за 100 дол. США, відносно євро – на 0.37% (до 1 608.68 грн. за 100 євро). В цілому за другий квартал офіційний курс гривні знизився відносно долара США на 7.93%, відносно євро – на 6.73%.

Таблиця 1.5 – Обмінні курси у 2014 році

Показники	Станом на 30.06.2014	Зміна курсу до попереднього місяця, %			
		березень	квітень	травень	червень
Курс гривні за 100 дол. США					
Офіційний	1 182,33	9,70	4,08	3,28	0,41
На МВРУ	1 182,33	13,39	3,67	3,28	0,41
готівковий	1 199,27	4,55	3,78	0,98	0,41
Курс гривні за 100 євро	1 608,68	10,52	4,59	1,68	0,37

З огляду на дані таблиці можемо констатувати, що у червні 2014 року РЕОК гривні знизився на 0.8% порівняно з травнем. Здебільшого це було викликано змінами в динаміці номінального ефективного обмінного курсу гривні, який

зменшився на 1.2% у зв'язку із знеціненням гривні. Відносно грудня 2013 року РЕОК гривні знизився на 24.6%.

У лютому 2015 року спостерігалось швидке зниження як офіційного, так і ринкового курсу гривні відносно долара США. Офіційний курс гривні відносно євро протягом місяця також зменшився. Упродовж лютого 2015 року офіційний курс гривні відносно долара США зменшився на 71.82% та на кінець місяця становив 2 776.31 грн. за 100 дол. США. Ринковий курс гривні до долара США за безготівковими операціями на МВРУ знизився на 71.82% – до 2 776.31 грн. за 100 дол. США. за операціями на готівковому ринку гривня знецінилася на 94.24% – до 3 245.66 грн. за 100 дол. США. Офіційний курс гривні відносно євро в лютому зменшився на 71.86% – до 3 141.95 грн. за 100 євро[16].

Банківські валютні операції пов'язані з валютним ризиком. Валютний ризик – являє собою небезпеку валютних втрат унаслідок зміни курсу іноземних валют по відношенню до національної. Одним із визначальних факторів побудови фінансового обліку банківських валютних операцій є їх вплив на валютну позицію банку. Валютна позиція – співвідношення вимог і зобов'язань банку в кожній іноземній валюті та в кожному банківському металі. При їх рівності валютну позицію вважають закритою, а при нерівності – відкритою. Відкрита валютна позиція є короткою, якщо обсяг зобов'язань за іноземними валютами та банківськими металами перевищує обсяг вимог, і довгою, якщо обсяг вимог за іноземними валютами та банківськими металами перевищує обсяг зобов'язань.

У 2014 році, який став реформаторським для банківського сектору економіки Правлінням НБУ було прийнято постанову № 182 «Про приведення лімітів відкритої валютної позиції банківської системи України до міжнародних стандартів» [27]. Відповідно до даної основних положень даної постанови, вводиться поетапне включення резервів, сформованих для відшкодування можливих втрат з активних банківських операцій в іноземній валюті, до розрахунку загальної (довгої/короткої) відкритої валютної позиції уповноважених банків. Резерви включатимуться до вищезазначеного розрахунку рівними частинами (збільшуючись на 5% щомісяця) протягом 20 місяців. Також уповноважені банки можуть включати

в розрахунок відкритої валютної позиції резерви в розмірі, що перевищує зазначені у графіку відсотки, але не більше розміру наявних у портфелі банку облігацій внутрішніх державних позик з індексованою вартістю. З метою приведення розміру загальної короткої відкритої валютної позиції банку у відповідність до встановленого НБУ ліміту уповноважені банки можуть купувати іноземну валюту або за бажанням облігації внутрішніх державних позик з індексованою вартістю.

Отже, операції банків із іноземною валютою є досить розгалуженим та прибутковим видом діяльності, проте в умовах нестабільності національної валюти важко передбачити фінансовий результат від здійснення цього виду діяльності. Варто також відзначити, що найбільш вигідними для банків є угоди на міжбанківському валютному ринку, де відбувається купівля-продаж різних іноземних валют за курсом, що є нижчим за ринковий. Знецінення національної грошової одиниці майже у 5 разів спричинило спекуляцію валютними цінностями та активізацію діяльності «чорного валютного ринку», що спровокувало відтік депозитів у валюті та різке збільшення кредиторської заборгованості за кредитами, виданими у доларах США та євро, а також недостатність готівкової валюти для обслуговування клієнтів банків за обмінними операціями. Для ліквідації вищезазначених наслідків НБУ та МФУ було прийнято ряд законодавчих актів.

1. 4 Інші види активних операцій та додаткові послуги банку

Сучасний український банк орієнтується на інтегровану модель розвитку банківської системи. Цей фінансовий посередник може працювати багатьох напрямках, проте задля підвищення рівня конкурентоспроможності банку необхідно розширювати спектр послуг, підвищувати якість обслуговування клієнтів, впроваджувати новинки інформаційного забезпечення, налагоджувати партнерські відносини із національними та міжнародними компаніями та організаціями. Реалізація вищезазначених заходів дозволить не лише збільшити прибутки банку від різних видів діяльності, а й сформувати позитивний імідж надійного партнера. Активні операції комерційних банків дозволяють їм ефективно використовувати

можливості щодо одержання прибутків та підтримання загального фінансового стану на належному рівні. Окрім кредитної, інвестиційної та обмінної діяльності банківська установа надає широкий спектр посередницьких послуг та здійснювати розрахунково-касове обслуговування клієнтів, що також приносить дохід [23].

Таблиця 1.6 – Комісійні доходи та витрати банків України (I групи) станом на 01.01.2015 року за даними АУБ

№ з/п	Назва банку	Комісійні доходи, тис. грн.	Комісійні витрати, тис. грн.	Абсолютне відхилення (+,-)
1	ПРИВАТБАНК	3 912 755,7	1 042 670,9	2 870 084,8
2	ОЩАДБАНК	1 589 979,9	330 217,0	1 259 762,8
3	УКРЕКСІМБАНК	757 007,7	168 253,5	588 754,2
4	ДЕЛЬТА БАНК	3 354 980,0	137 435,2	3 217 544,8
5	ПРОМІНВЕСТБАНК	638 277,4	43 482,1	594 795,3
6	УКРСОЦБАНК	879 488,8	234 643,9	644 844,9
7	РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	1 978 536,4	348 449,5	1 630 086,8
8	СБЕРБАНК РОСІЇ	515 135,8	185 144,1	329 991,6
9	АЛЬФА-БАНК	841 284,4	74 212,2	767 072,2
10	ВТБ БАНК	547 323,9	33 371,4	513 952,5

Аналізуючи дані таблиці, можемо зазначити, що комісійні доходи банків у 2014 році кількісно переважають над комісійними витратами, що є позитивним фактором у формуванні сукупного доходу. Лідером за вищезазначеним критерієм серед банків у звітному році став ПАТ КБ «Приватбанк», найменший же комісійний дохід отримав «Сбербанк Росії» у розмірі 515 135,8 тисяч гривень в той же час мінімальну кількість комісійних витрат поніс ПАТ КБ «ВТББанк».

Одним із видів, за яким банк отримує комісійну винагороду є розрахунково-касові операції. Розрахунково-касове обслуговування – послуги, що надаються банком клієнту на підставі відповідного договору, укладеного між ними, які пов’язані із переказом коштів з рахунка (на рахунок) цього клієнта, видачею йому коштів у готівковій формі, а також здійсненням інших операцій, передбачених договорами.

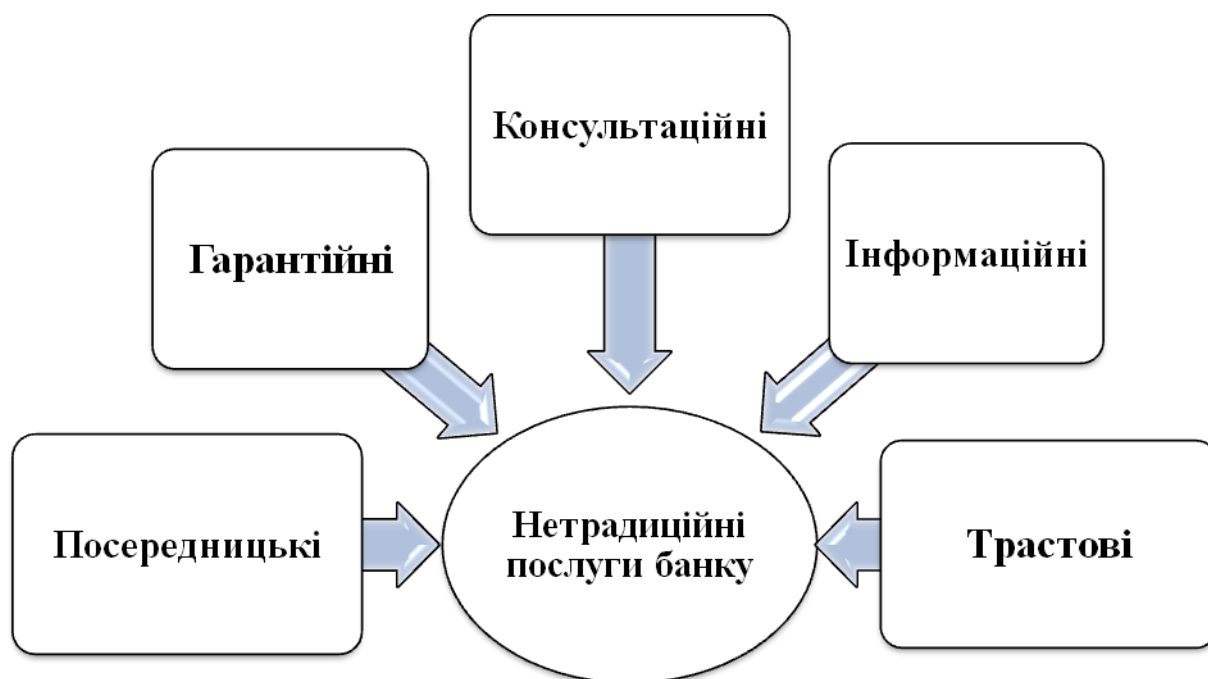

Рисунок 1.2 Нетрадиційні банківські послуги

Серед нетрадиційних банківських послуг дедалі важливішу роль відіграють посередницькі послуги. Посередницькі послуги - це послуги, у наданні яких бере участь третя сторона, що виступає посередником між замовником і виконавцем. У переліку посередницьких послуг, що надаються банківськими установами, найбільш поширеними є: посередництво в отриманні клієнтом позички, посередництво в операціях з цінними паперами, валютою, майном [17].

Гарантійні послуги полягають у зобов'язанні банку виплатити суму боргу свого клієнта, якщо останній не зможе виконати свої зобов'язання. До цієї групи операцій належать: гарантії повернення кредиту, гарантії відшкодування збитків, що випливають з невиконання клієнтом умов контракту. Плата за надання гарантійних послуг - це комісія. Банківські гарантії, особливо відомих своєю платоспроможністю банків, фактично означають доступ клієнта до кредиту.

Консультаційні послуги для клієнтів банки надають з питань економічного (фінансового) аналізу і бухгалтерського обліку, звітності, оподаткування, аналізу фінансово-господарської діяльності, аналізу платоспроможності господарських партнерів клієнта; організації емісії та вторинного обігу цінних паперів; вибору напрямів інвестування коштів тощо. Як правило, цей вид послуг перебуває в тісному контакті з іншими операціями, а саме: кредитними, лізинговими та іншими. Плата за

консультацію враховується у складі плати за основний вид операції, що супроводжується консультацією.

Завдяки своїй ролі в економіці, наявності сучасних засобів телекомунікацій та електронно-обчислювальної техніки банки завжди мають значну кількість різноманітної інформації, тобто документованих або публічно оголошених відомостей про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі, економіці, що дає їм змогу надавати інформаційні послуги, тобто займатися діяльністю, пов'язаною з доведенням інформаційної продукції до споживачів з метою задоволення їхніх інформаційних потреб.

Трастові (довірчі) послуги комерційних банків - це послуги з управління і розпорядження коштами клієнтів банку, їхніми цінними паперами та іншими активами. Надаючи трастові послуги, банк проводить операції з майном клієнта (довірителя) і стає повноважним посередником між ринком і клієнтом, приймаючи інвестиційні й управлінські рішення в інтересах свого клієнта і розподіляючи у разі необхідності кошти для забезпечення зобов'язань клієнта [35].

Таким чином, банківські послуги з точки зору системного підходу є елементом внутрішнього середовища банку і відображають трансформаційні процеси всередині банку. Універсальність банку на ринку фінансових послуг сьогодні є вирішальним фактором у формуванні конкурентоздатності та підвищенні загальної кваліфікації і рівня професійної підготовки банківського персоналу, і всієї системи загалом.

Висновки до 1 розділу

Отже, сучасний український банк – це багатопрофільний та багатофункціональний фінансовий посередник, який має розгалужену структуру, надає широкий спектр послуг, та є активним учасником різних сегментів фінансового ринку. Повідна роль в успішному функціонуванні банківської установи належить саме активним його операціям, за рахунок здійснення яких формується прибуток даного посередника. Головним джерелом доходів банку є проценти від надання кредитів, комісійні доходи від здійснення традиційних та нетрадиційних

банківських послуг, доходи від інвестиційної діяльності банку, яка в останні роки розвивається більш активно. Банківський сектор загалом є незамінним елементом функціонування економіки держави на національному та міжнародному рівнях, а вдосконалення законодавчої бази, масова автоматизація та інформатизація в даній галузі свідчать про стрімкий її розвиток та наближення до світових стандартів.

2. ФІНАНСОВА ОЦІНКА ОСНОВНИХ ВИДІВ АКТИВНИХ ОПЕРАЦІЙ АТ «ОЩАДБАНК»

2.1 Організаційно - фінансова структура банку

Об'єктом дослідження обрано АТ «Ощадбанк» - державний банк 100% акцій якого належить державі. На сьогоднішній день АТ «Ощадбанк» є одним із найбільших фінансових інститутів України, що налічує понад 5 тисяч установ по всій країні. Це єдиний в Україні банк, що має закріплену Законом України «Про банки і банківську діяльність» державну гарантію повного збереження грошових коштів громадян, довірених банку. Ощадний банк - універсальна банківська установа, яка зосереджує свої зусилля на створенні сприятливих та вигідних умов обслуговування клієнтів, розширенні переліку банківських продуктів та послуг. Банк активно працює практично в усіх секторах українського фінансового ринку, на сучасному рівні обслуговує великих корпоративних клієнтів. [24] Його фінансова надійність – головний аргумент на користь того, що клієнтами Ощадбанку сьогодні є такі поважні системні клієнти, як установи Пенсійного фонду України, ДП «Енергоринок», НАК «Нафтогаз України», НАЕК «Енергоатом», УДППЗ «Укрпошта», ВАТ «Укртелеком», тощо. Оскільки більшість банків України є акціонерними товариствами, структура побудови об'єкта дослідження відповідає загальноприйнятій схемі управління акціонерним товариством.

Таблиця 2. 1 - Інформації про власників істотної участі в банку

№ з/п	Учасники банку		Особи, які опосередковано володіють істотною участю	Взаємозв'язки між учасниками банку та особами, що опосередковано володіють істотною участю
	найменування юридичної особи/прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи	відсоток у статутному капіталі/ відсоток голосів у вищому органі емітента		
1	Держава Україна в особі Кабінету Міністрів України	100/100	-	-

Забезпечення населення надійним фінансовим інструментом тривалого та гарантованого заощадження, а також підтримка економічного розвитку держави шляхом надання сучасних банківських послуг – основна місія банку. Стратегічною метою розвитку Ощадбанку на період 2012-2015 років є впровадження сучасних банківських технологій та продуктів як основи підвищення операційної ефективності та забезпечення зваженого і стійкого зростання у довгостроковій перспективі.

Заснування та розвиток Ощадбанку незалежної України. З проголошенням незалежності України Ощадбанк відокремлюється від Сбербанку СРСР. 31 грудня 1991 року Ощадбанк зареєстровано в Національному банку України як самостійну банківську установу – Державний спеціалізований комерційний ощадний банк України. Його утворено на базі установ Сбербанку СРСР в Україні, попередником якого з 1922 року були Держ труд ощадкаси СРСР. Постановою КМУ від 21.05 1999 року на виконання розпорядження Президента України від 20.05.1999 року Державний спеціалізований комерційний ощадний банк України перетворено у ВАТ «Державний ощадний банк України». На виконання постанови Кабміну від 6 квітня 2011 р. №502 «Про внесення змін до постанови КМУ від 25.02.2003 р. №261» 7.06.2011 року здійснено державну реєстрацію змін до Статуту ВАТ «Ощадбанк», які стосуються, в тому числі, найменування банку. Відповідно до п. 4 Статуту АТ «Ощадбанк» повне найменування Банку: публічне акціонерне товариство "Державний ощадний банк України", скорочене- АТ «Ощадбанк» [25]. Ліцензія НБУ № 148 від 05.10.2011 р. на право здійснення банківських операцій. Засновником банку є держава в особі Кабінету Міністрів України. На сьогодні Ощадбанк - єдиний серед українських банків, який має закріплену законом державну гарантію збереження вкладів громадян та їх видачі за першою вимогою.

Організаційно-фінансова структура банківської установи повинна відображати основні логічні взаємозв'язки рівнів управління, розмежовувати сфери відповідальності, оптимізувати процеси інформаційного забезпечення, що дозволить досягти поставлених цілей та завдань із найбільшою економічною ефективністю.

Налагодженість внутрішньобанківських схем, процедур прийняття рішень, розподіл функцій та повноважень - запорука продуктивної взаємодії підрозділів банку.

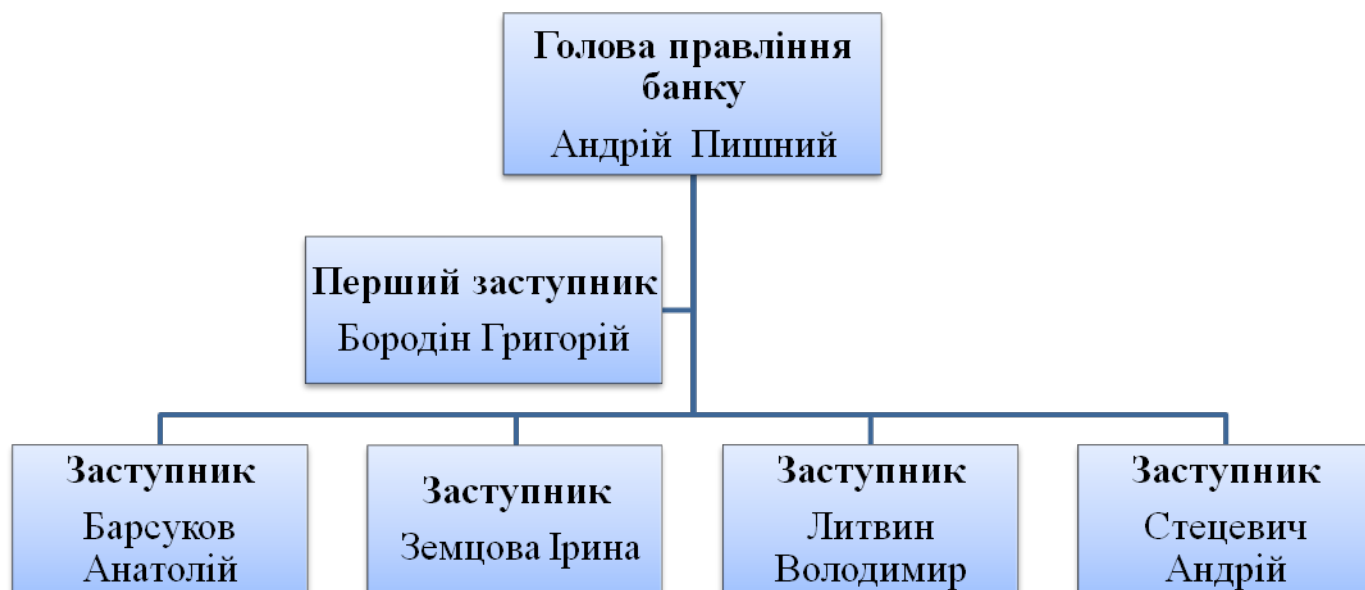

Рисунок 2.1 – Персональний склад правління АТ «Ощадбанк» у 2014 році

Ощадний банк є універсальним банком і надає наступний перелік послуг:

1. Для приватних клієнтів тарифи за обслуговування містяться у Додатку :

➤ депозити;	➤ продаж державних цінних
➤ кредити;	паперів;
➤ поточні рахунки;	➤ платежі та перекази в касах;
➤ платіжні картки;	➤ послуги VIP банкінгу;
➤ банківські метали;	➤ web-банкінг «ощад 24/7»;
➤ валютно-обмінні операції;	➤ mobile-банкінг «ощад 24/7»;
➤ індивідуальні сейфи;	➤ комплекс послуг з оплати через
➤ пенсійні програми;	банкомати;

2. Для корпоративних клієнтів:

➤ депозитні вклади;	➤ зарплатні проекти;
➤ кредитування;	➤ торговий еквайринг;
➤ розрахункове-касове обслуговування та Інтернет-Клієнт-банк;	
➤ корпоративний Клієнт - Банк;	
➤ документарні операції;	
➤ тощо.	

Прибуток банківської установи – це різниця між доходами та витратами банку, скорегована на суму прибуткового податку [7]. Витрати Ощадбанку мають різне спрямування, детальніше охарактеризувати фінансування корпоративних витрат дозволить наступна таблиця.

Таблиця – 2.2 Структура операційних витрат Ощадбанку

Назва статті	2012	Питома вага, %	2013	Питома вага, %	2014	Питома вага, %	Абсолютне відхилення 2014 від 2012 року
Витрати на персонал	2117486,0	69,6	2381605,0	70,8	2519239,0	62,7	401753,0
Амортизація	238523,0	7,8	311544,0	9,3	396959,0	9,9	158436,0
Збиток від знецінення основних засобів	-	-	-	-	307645,0	7,7	307645,0
Технічне обслуговування основних засобів	182892,0	6,0	220350,0	6,6	248872,0	6,2	65980,0
Операційна оренда	123827,0	4,1	127972,0	3,8	138880,0	3,5	15053,0
Комунальні послуги та комунальні послуги	256795,0	8,4	190125,0	5,7	185972,0	4,6	-70823,0
Податки, крім податку на прибуток	8563,0	0,3	14760,0	0,4	66048,0	1,6	57485,0
Витрати на страхування	9465,0	0,3	13710,0	0,4	36473,0	0,9	27008,0
Професійні послуги	24413,0	0,8	22995,0	0,7	24720,0	0,6	307,0
Витрати на рекламу	16 429	0,5	17963,0	0,5	17659,0	0,4	1230,0
Інші витрати	64120,0	2,1	60918,0	1,8	77458,0	1,9	13338,0
Всього операційних витрат	3042513,0	100,0	3361942,0	100,0	4019925,0	100,0	977412,0

Аналізуючи дані таблиці 2.2 можемо зробити висновок про те, що загальний обсяг корпоративних витрат за період дослідження збільшився на 32,1 % (977412 тис. грн.). Витрати на персонал у 2014 порівняно із 2012 роком збільшилися у грошовому виразі, проте зменшилася їх питома вага на 6,9%. Дана ситуація може бути викликана скороченням числа працівників банку, чи зменшенням середньої заробітної плати. Показники, які стосуються основних засобів та їх обслуговування мали тенденцію до збільшення. Слід відзначити, що у звітному році значно зросли витрати на страхування, що може бути викликано прагненням керівництва

убезпечити майно банку. Значнішим також стало податкове навантаження на банк у звітному році, яке було викликано змінами до податкового законодавства.

Будь-який універсальний банк здійснює операції з іноземною валютою, у тому числі і кредитування, однак з 2012 по 2014 рік у банківській системі країни виникли суттєві проблеми із вартістю національної та іноземних валют. Вони призвели до значних витрат банку, хоча можуть приносити і доходи (Додаток А).

Таблиця 2.3 - Фінансовий результат від операцій з іноземною валютою АТ

«Ощадбанк»

Найменування статті	2012	2013	2014	Абсолютне відхилення 2014 до 2012 року (+,-)
Курсові різниці, нетто	158508,0	66562,0	-3211748,0	-3370256,0
Операції з іноземною валютою, нетто	-322,0	-15376,0	-119085,0	-118763,0
Всього чистого (збитку)/прибутку від операцій з іноземною валютою	158186,0	51186,0	-3330833,0	-3489019,0

Аналізуючи дані таблиці, можемо констатувати, що у звітному році банк отримав чистий збиток від здійснення операцій з іноземною валютою у розмірі 3489019 тис. грн. В той час як у базисному році банк отримував чистий прибуток, адже суттєва девальвація національної грошової одиниці почалася у 4 кварталі 2013 та продовжилася протягом усього 2014 року досягши позначки у 280%. Курсова різниця - це різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти одного найменування при різних валютних курсах. Оскільки Ощадбанк обслуговує НАК Нафтогаз України у його валютних розрахунках, і здійснює обмін валют за офіційним курсом НБУ, то це призводить до отримання банком збитку [6].

Таким чином, можемо зробити висновок про виловий рівень організаційної структури державного банку. Оскільки об'єкт дослідження створений у формі акціонерного товариства, як і всі банківські установи України, то структура побудови банку є типовою. Враховуючи форму власності банку органи державної влади здійснюють особливий моніторинг та контроль за діяльністю даного банку, що сприяє підвищенню якості обслуговування клієнтів та зміцненню позицій АТ «Ощадбанк» на ринку банківських послуг України.

2.2. Фінансова оцінка структури доходів і витрат банку

Досягти позитивного фінансового результату діяльності банку можливо за допомогою нарощення доходів (процентних та комісійних) від здійснення основного прибуткового виду діяльності – кредитування, проте не слід забувати про систему ризик-менеджменту та максимально допустимі обсяги кредитування. Вагомий внесок у формування сукупного доходу банку належить результату від здійснення нетрадиційних банківських послуг [21]. До нетрадиційних (непроцентних) доходів відносять і доходи, отримані від операцій з іноземною валютою, іншими інструментами грошового ринку. За своєю природою такі доходи вважають менш стабільними і передбачуваними, оскільки залежать від стану і характеристик фінансового ринку. Для визначення найбільш ефективних видів діяльності банківської установи слід проаналізувати їх за видами. Оцінка структури доходів АТ «Ощадбанк» містить наступна таблиця.

Таблиця 2.4 - Загальна оцінка структури і динаміки доходів АТ «Ощадбанк»

Найменування статті	Роки						Відхилення (+,-) 2014 року від 2012, тис. грн.
	2012		2013		2014		
	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	
Процентний дохід	10076313,0	86,3	11197621,0	86,4	13666256,0	85,8	3589943,0
Комісійний дохід	1286226,0	11,0	1501514,0	11,6	1589970,0	10,0	303744,0
Дохід від операцій з іноземною валютою	158186,0	1,4	51186,0	0,4	-	-	-
Дохід від інвестицій у портфелі на продаж	95771,0	0,8	131062,0	1,0	176852,0	1,1	81081,0
Дохід від операцій з фінансовими інструментами	-	-	-	-	168148,0	1,1	-168148,0
Інший дохід	56208,0	0,5	75245,0	0,6	320968,0	2,0	264760,0
Всього доходів	11672704,0	100,0	12956628,0	100,0	15922194,0	100,0	4249490,0

Аналізуючи дані розрахунків, можемо констатувати, що загальний обсяг доходів об'єкта дослідження у 2014 році порівняно з 2012 збільшився на 36,4%.

Вони динамічно зростають у часовому параметрі. Друга позиція у структурі доходів належить комісійним доходам, які у звітному році збільшилися на 35,6% порівняно з базисним, хоч у загальній структурі за рік їх частка зменшилася на півтора відсотка. Стосовно доходів від операцій з іноземною валютою, то у 2014 році, вони не тільки зменшилися, а і взагалі перетворилися на збиток від проведення таких операцій. Дана ситуація викликана девальвацією національної валюти у 2,4 рази, а також негативним фактором виступило обслуговування валютних рахунків НАК Нафтогаз України. Торговий дохід від операцій з цінними паперами також має тенденцію до збільшення у розмірі 0,2% на рік. У звітному році з'являються доходи від операцій з фінансовими інструментами, що відображаються за справедливою вартістю з переоцінкою, їх обсяг становить лише 1,1 % (168148 тис. грн.), проте це свідчить про розширення спектру послуг, які приносять дохід, а значить сприяє позитивній динаміці сукупного доходу.

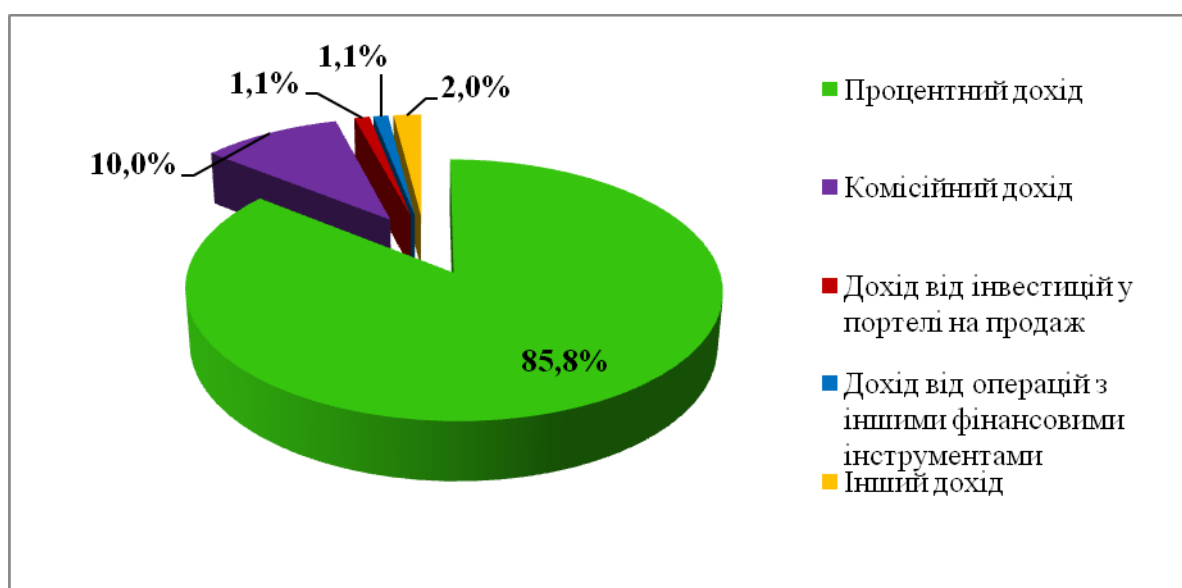

Рисунок 2.2 - Структура доходів АТ «Ощадбанк» у 2014 році.

У структурі сукупного доходу банку найбільшу питому вагу (понад 95%) займають доходи від операційної діяльності, що є позитивним моментом, адже це свідчить про високий рівень управління активними операціями банку. Такій ситуації сприяє підвищення процентної ставки за кредитами та розширення кола клієнтів, а також підвищення тарифів за обслуговування. Загальний дохід від нетрадиційних операцій у 2014 році становить 4,2% (665968 тис. грн.).

Для того, щоб визначити прибутковість діяльності банку необхідно розглянути ще й склад та структуру витрат даного банку. Витратами вважають зменшення економічної вигоди у звітному періоді у формі зменшення активів або збільшення заборгованості, що призводить до зменшення власного капіталу, крім тих, що пов'язані з розподілом частки доходу між власниками капіталу [12].

Таблиця 2.5 - Загальна оцінка витрат АТ Ощадбанк

Найменування статті	Роки						Відхилення (+/-) 2014 року від 2012
	2012		2013		2014		
	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага,%	Вартість, тис. грн.	Питома вага,%	
Процентні витрати	4782949,0	43,4	5686401,0	46,4	8347271,0	32,2	3564322,0
Комісійні витрати	246251,0	2,2	270382,0	2,2	330217,0	1,3	83966,0
Витрати на операції з іноземною валютою	-	-	-	-	3330833,0	12,8	3330833,0
Загальні витрати на формування резервів	2737574,0	24,9	2585533,0	21,1	9690631,0	37,4	6953057,0
Частка збитку асоційованих компаній	-	-	353,0	0,0	-	-	-
Інші операційні витрати	3171116,0	28,8	3488185,0	28,5	4238638,0	16,3	1067522,0
Витрати на податок на прибуток	72103,0	0,7	214620,0	1,8	-	-	-72103,0
Всього витрат	11009993,0	100,0	12245474,0	100,0	25937590,0	100,0	14927597,0

Аналізуючи структуру витрат банку слід зауважити, що загальна сума витрат у 2014 році порівняно із 2012 збільшилася на 14927597 тис. грн. (у 2,4 рази). Розмір процентних витрат за період дослідження скоротися на 11,3%, така ситуація може бути викликана відтоком депозитів, відсутністю виплат відсотків за вкладами. Скорочення розміру комісійних витрат майже в двічі у звітному році свідчить про зменшення кількості клієнтів (чи операцій такого типу). Негативним моментом в даній ситуації є поява значних витрат за операціями з іноземною валютою, що у загальному обсязі становлять 12,8%, до цього призвели коливання курсу

національної валюти. У зв'язку із різким загостренням економічної кризи в країні у банківських посередників виникла потреба у нарощенні розміру загальних резервів за всіма видами операцій.

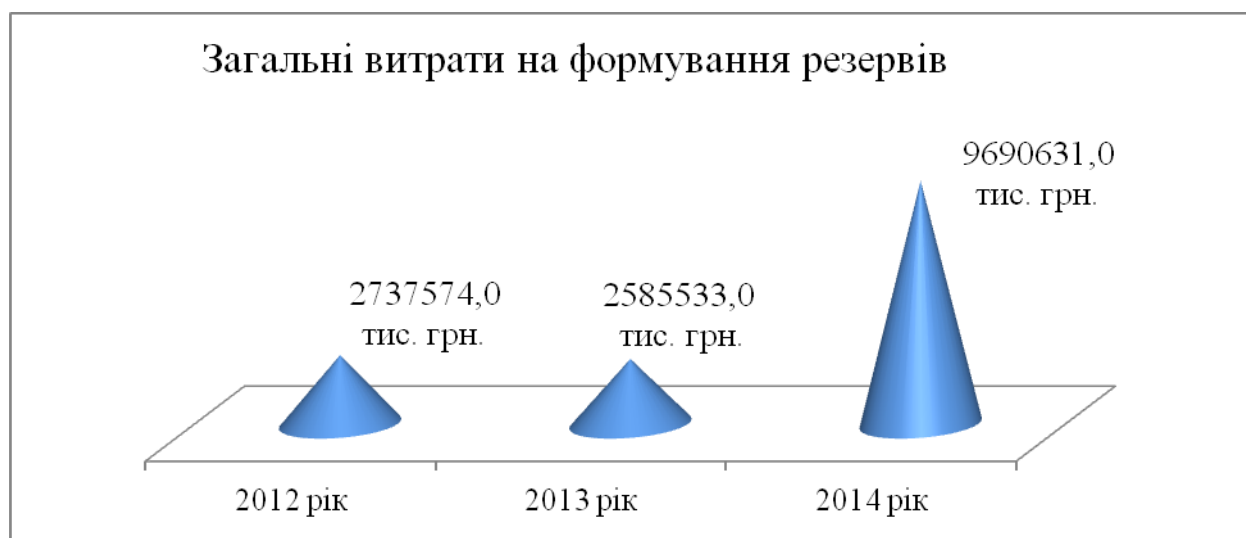

Рисунок 2.3 - Динаміка витрат на формування резервів у 2012-2014 роках

З огляду на дані рисунка, можемо констатувати, що розмір витрат на створення резервів за кредитними операціями та операціями з цінними паперами у 2014 році збільшився на 12,5%. Такий крок позитивно характеризує органи управління банком, адже попри збільшення загальної суми витрат це дозволить покрити збитки банку за вищезазначеними операціями. Отже здійснивши аналіз складу, структури та динаміки доходів і витрат слід зазначити, що АТ Ощадбанк є універсальною банківською установою, яка успішно функціонує на ринку банківських послуг України, проте за результатами звітного року витрати перевищують сукупні доходи об'єкта дослідження, що чинить негативний вплив на формування позитивного фінансового результату.

Метою діяльності кожної організації чи установи є отримання прибутку. На формування прибутку як фінансового показника роботи банку, що відображається в обліку та в офіційній фінансовій звітності, впливає встановлений порядок визначення результатів діяльності банку; обчислення собівартості банківських продуктів; загально банківських витрат; визначення прибутків (збитків) від фінансових операцій, іншої діяльності [2]. Для визначення суми чистого прибутку

банку необхідно скорегувати різницю між доходами і витратами на суму прибуткового податку.

Таблиця 2.6 - Динаміка прибутку та рентабельності АТ «Ощадбанк»

Найменування статті	2012	2013	2014	Відхилення 2014 року від 2012 (+,-)
Доходи, тис. грн.	11672704,0	12956628,0	15922194,0	4249490,0
Витрати, тис. грн.	11009993,0	12245474,0	25937590,0	14927597,0
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	662711,0	711154,0	-10015396,0	-10678107,0
Рівень рентабельності (збитковості), %	6,0	5,8	-38,6	-44,6

Дані таблиці свідчать проте, що у звітному році АТ «Ощадбанк» отримав чистий збиток у розмірі 1067810 тис. грн. Причиною такого фінансового результату є перевищення суми витрат на сумою доходів банку на 38,6%. Проте, слід також відмітити, що у 2012-2013 роках об'єкт дослідження мав позитивний фінансовий результат діяльності (перевищення доходів над витратами у 2012 на – 6,1%, а у 2013 – на 5,8%). Негативним моментом у даній ситуації є зниження показника рентабельності діяльності даного фінансового посередника у 2013 році у порівнянні із 2012 роком на 0,2%. Такі дані свідчать про поступовий спад у діяльності об'єкта дослідження. Таким чином, можемо зробити висновок про те, що у зв'язку із погіршення загальної фінансової ситуації в країні даний державний банк збільшив обсяги загальних витрат (найбільша частка яких належить витратам на формування резервів та процентним витратам), що перевищили обсяги отриманих у звітному році доходів, наслідком чого і став негативний фінансовий результат.

Важливо підкреслити, що прибуток є головним джерелом зростання ринкової вартості банку. Здатність вартості капіталу до самозростання забезпечується шляхом капіталізації частини отриманого банком прибутку, тобто його спрямуванням на приріст активів. Чим вищі сума та рівень капіталізації отриманого банком прибутку, тим більшою мірою зростає вартість його активів, а відповідно і ринкова вартість банку в цілому, яка визначається при його продажу,

злитті, поглинанні та в інших випадках. Для детального дослідження активів банку розглянемо наступну таблицю. Джерело (Додаток Б)

Таблиця 2.7 - Оцінка наявності та структура активу балансу банку

Найменування статті	Роки						Відхилення (+,-) 2014 від 2012 року
	2012	Питома вага, %	2013	Питома вага, %	2014	Питома вага, %	
Грошові кошти та рахунки у НБУ	3872514,0	4,6	4816954,0	4,7	4532863,0	3,6	660349,0
Кошти в банках	14867548,0	17,8	7651107,0	7,5	8022444,0	6,5	-6845104,0
Фінансові інструменти	0,0	-	0,0	-	4252179,0	3,4	4252179,0
Кредити, надані клієнтам	51337576,0	61,5	52179567,0	51,3	70236315,0	56,5	18898739,0
Інвестиції, наявні для продажу	10073668,0	12,1	33251576,0	32,7	26318815,0	21,2	16245147,0
Інвестиції, утримувані до погашення	26143,0	0,0	0,0	-	6890726,0	5,5	6864583,0
Основні засоби та нематеріальні активи	2985918,0	3,6	3451178,0	3,4	3374835,0	2,7	388917,0
Відстрочені активи з податку на прибуток	0,0	-	49730,0	0,0	80384,0	0,1	80384,0
Інші активи	257936,0	0,3	299089,0	0,3	605583,0	0,5	347647,0
Всього активів	83421303,0	100,0	101699201,0	100,0	124314144,0	100,0	40892841,0

Аналізуючи дані розрахунків, можемо констатувати, що розмір валюти активу балансу за період дослідження збільшився на 49%, що є позитивною тенденцією. Найбільшу питому вагу у структурі активів займають кредити, надані клієнтам банку, проте у 2014 році їх частка у загальному обсязі активів зменшилася у відсотковому виразі на 5% (але зросла у грошовому на 18898739 тис. грн.). Динамічно змінювався розмір інвестицій у портфелі на продаж, у звітному році він перевищує базисне значення на 16245147 тис. грн. (9,1%). Така ситуація викликана збільшенням обсягу взятих на реалізацію державних цінних паперів у 2013-2014 рр. Слід також відмітити різке скорочення у звітному році обсягу коштів у банках та на рахунку в НБУ на 11,3% та 1% відповідно. Подібна тенденція є негативною і чинить

відповідний вплив на показники ліквідності банку, адже вищевказані статті входять до складу високоліквідних активів. Питома вага фінансових інструментів, що відображаються за справедливою вартістю з переоцінкою через прибуток у 2014 році становить 3,4% (4252179 тис. грн.), дана стаття активу з'явилася у балансі цього ж року. Не можна назвати виправданим скорочення вартості основних засобів та нематеріальних активів у структурі активу балансу у 2014 році порівняно з 2012 на 0,9%.

Таким чином, варто відмітити, що загальний розмір валюти активу балансу зростає у часі, що свідчить про нормальну фінансову діяльність об'єкта дослідження, проте керівництву банку слід звернути увагу на проблемні питання, які стосуються скорочення розміру високоліквідних активів та позиції обсягу наданих клієнтам кредитів у структурі активів [5].

Наступним етапом аналізу балансу АТ «Ощадбанк» є оцінка пасиву, який характеризує джерела коштів і природу фінансових зв'язків банку, оскільки саме пасивні операції значною мірою визначають умови, форми та напрями використання банківських ресурсів, тобто склад і структуру активів. Головною метою аналізу пасивних операцій банку є визначення ефективності формування ресурсної бази за умови зниження її вартості та підвищення фінансової стабільності. Пасив балансу складають власний (акціонерний) капітал та зобов'язання. Важливим показником є і розмір власного капіталу. Чим більший розмір капіталу, тим крупніший банк і тим більші ризики він готовий прийняти. Великий розмір акціонерного капіталу говорить про фінансову стійкість банку і про наміри держави розвивати грошово-кредитну установу. Збільшення такого капіталу говорить про плани банку розширити свою діяльність чи додати стабільності. Чим вища частка довгострокових зобов'язань у структурі балансу, тим вища стабільна частина ресурсів банку, що позитивно впливає на його ліквідність і зменшує його залежність від міжбанківських позик. [18] Проте строкові депозити є дорожчими, що негативно впливає на рентабельність та прибутковість роботи банку. Пропонуємо детальніше розглянути динаміку та структуру пасиву балансу у таблиці.

Таблиця 2.8 - Оцінка динаміки та структури пасиву балансу АТ «Ощадбанк»

Найменування статті	2012		2013		2014		Відхи- лення (+,-)
	Вартість, тис. грн.	Питома вага,%	Вартість, тис. грн.	Питома вага,%	Вартість, тис. грн.	Питома вага,%	
Зобов'язання							
Кошти банків	19224482,0	29,3	24078347,0	29,2	22176386,0	21,1	2951904,0
Рахунки клієнтів	38877293,0	59,2	46408733,0	56,3	56208996,0	53,5	17331703,0
Випущені єврооблігації	5719229,0	8,7	9795812,0	11,9	19340460,0	18,4	13621231,0
Інші запозичені кошти	505188,0	0,8	835191,0	1,0	5251900,0	5,0	4746712,0
Випущені боргові цінні папери	204164,0	0,3	-	-	-	-	-204164,0
Інші зобов'язання	268280,0	0,4	536232,0	0,7	442381,0	0,4	174101,0
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	13180,0	0,0	-	-	-	-	-13180,0
Субординований борг	842180,0	1,3	840406,0		1656729,0	1,6	814549,0
<i>Всього зобов'язань</i>	<i>65653996,0</i>	<i>78,7</i>	<i>82494721,0</i>	<i>81,1</i>	<i>105076852,0</i>	<i>84,5</i>	<i>39422856,0</i>
Власний капітал:							
Акціонерний капітал	14748140,0	83,0	17481716,0	91,0	30153460,0	156,7	15405320,0
Резерв переоцінки будівель	1333117,0	7,5	1332844,0	6,9	1237084,0	6,4	-96033,0
Резерв переоцінки інвестицій, наявних для продажу	-112007,0	-0,6	-587138,0	-3,1	-1230862,0	-6,4	-1118855,0
Кумулятивний результат переоцінки валюти	-	-	-	-	862,0	0,0	-
Нерозподілений прибуток (збиток)	1786929,0	10,1	965278,0	5,0	-10933957,0	-56,8	- 12720886,0
Всього капітал, що відноситься до акціонера банку	17756179,0	-	19192700,0	-	19226587,0	-	1470408,0
Неконтрольована частка участі	11128,0	0,1	11780,0	0,1	10705,0	0,1	-423,0
<i>Усього капіталу</i>	<i>17767307,0</i>	<i>21,3</i>	<i>19204480,0</i>	<i>18,9</i>	<i>19237292,0</i>	<i>15,5</i>	<i>1469985,0</i>
Всього зобов'язань і капіталу	83421303,0	100,0	101699201,0	100,0	124314144,0	100,0	40892841,0

Аналізуючи проведені розрахунки, можна зробити висновок про те, що валюта пасиву балансу за період дослідження збільшилася на 40892841 тис. грн. За підсумком розділу I Зобов'язання у 2014 році порівняно з 2012 спостерігається збільшення загального обсягу зобов'язань банку на 60%, характерним також є зростання питомої ваги даної статті у структурі пасиву балансу на 5,8%. Збільшення загальної суми зобов'язань у таких межах є позитивним моментом, адже

до такого результату призвело зростання за майже всіма статтями I розділу. Проте приводом для занепокоєння є зростання суми субординованого боргу банку. Він повинен щорічно зменшуватися, але у нашому випадку збільшилася не лише його питома вага на 0,3% але і сума у вартісному виразі (+814549 тис. грн.). Єдино можливим поясненням такої ситуації є те, що банк залучав цей борг у іноземній валюті, тому девальвація національної валюти спричинила зростання даного показника. Необхідно також відзначити зростання розміру капіталу банку. Оскільки у 2012-2013 роках банк мав позитивний фінансовий результат, то відповідно кожного року за рахунок прибутку відбувалося поповнення акціонерного капіталу, але у 2014 році банк отримав збиток у розмірі 10015395 тис. грн. і за рахунок створення резервів переоцінки сума акціонерного капіталу була значним чином скоригована у бік зменшення. Зменшилася також неконтрольована частка участі у капіталі банку у 2014 році порівняно з 2012 на 3,8%, хоч питома вага даної статті у загальному розмірі капіталу є незмінною.

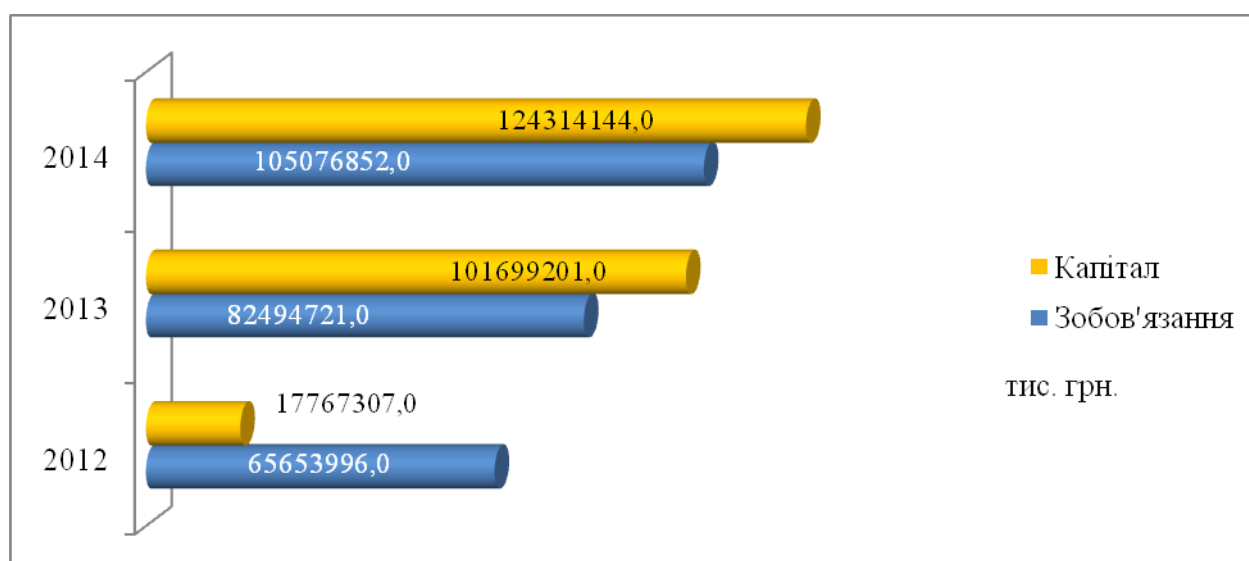

Рисунок 2.4 - Динаміка пасиву балансу АТ «Ощадбанк» у 2012-2014 роках

На рисунку зображена динаміка основних розділів пасиву балансу банку. Можемо засвідчити більш інтенсивне зростання капіталу у порівнянні із зобов'язаннями у перші два роки дослідження, проте у 2014 спостерігається зворотна ситуація через вищенаведені умови. Для точної оцінки надійності банку головним показником є збалансованість. Великий розмір активів свідчить про ефективну діяльність установи, але збільшення активів має бути підтримано

збільшенням капіталу і зростанням депозитної бази. Це свідчить про довіру клієнтів та надійність інвесторів.

Таблиця 2.9 - Аналіз рентабельності банку по чистому доходу АТ «Ощадбанк»

Найменування статті	2012	2013	2014	Відхилення
Вихідні дані, тис. грн.				
Чистий прибуток (збиток)	662711,0	711154,0	-10015396,0	-10678107,0
Всього активів	83421303,0	101699201,0	124314144,0	40892841,0
Дохідні активи	61437387,0	85431143,0	107698035,0	46260648,0
Недохідні активи	21983916,0	16268058,0	16616109,0	-5367807,0
Усього капіталу	17767307,0	19204480,0	19237292,0	1469985,0
Акціонерний капітал	14748140,0	17481716,0	30153460,0	15405320,0
Усього витрат	11009993,0	12245474,0	25937590,0	14927597,0
Розрахунок коефіцієнтів, %				
Рентабельність (збитковість) активів	0,8	0,7	-8,1	-8,9
Рентабельність (збитковість) доходних активів	1,1	0,8	-9,3	-10,4
Рентабельність (збитковість) загального капіталу	3,7	3,7	-52,1	-55,8
Рентабельність (збитковість) акціонерного капіталу	4,5	4,1	-33,2	-37,7
Рентабельність діяльності по витратах	6,0	5,8	-38,6	-44,6

Провівши аналіз даних таблиці, можна зробити висновок про те, що даний державний банк за період дослідження має достатні значення коефіцієнтів рентабельності, визначених за розміром чистого прибутку, за винятком 2014 року, коли банк отримав чистий збиток. Показники рентабельності мають оптимальні значення у 2014 року і мають тенденцію до скорочення у 2013-2014 роках. Така ситуація викликана поступовим збільшення обсягу витрат та одночасним зменшенням розміру прибутку та недохідних активів. Що стосується показника рентабельності діяльності за витратами, то можемо відзначити, що попри зростання загального обсягу витрат показник знаходиться на достатньому рівні [2].

Таким чином, виявивши основні елементи структури доходів АТ «Ощадбанк» та напрямки їх використання можна зробити висновок, що даний державний банк є багатопрофільним фінансовим посередником, який надає широкий спектр послуг для своїх клієнтів. У структурі доходів об'єкта дослідження переважають процентні

та комісійні доходи, а також доходи від операцій з іноземною валютою, проте у 2014 році через стрімку девальвацію національної грошової одиниці валютні операції стали збитковими. За період дослідження питома вага операційних доходів залишалася майже незмінною, відхиляючись на 1-1,5%, що вважається допустимим. Стосовно динаміки та структури витрат можна відзначити різке збільшення витрат на формування резервів за всіма видами банківських операцій у звітному році понад 12%. Другу позицію за розміром питомої ваги займають процентні витрати банку, які мають тенденцію до зниження. На дану ситуацію чинить вплив скорочення кількості клієнтів, а також падіння купівельної спроможності населення країни, що значним чином викликане знеціненням гривні. Проаналізувавши баланс банку за період з 2012 по 2014 рік можемо констатувати, що фінансовий стан Ощадбанку є стабільним, та пропри отриманий збиток звітного року, даний банківський посередник має достатній ступінь ліквідності, а отже він здатен вчасно розраховуватися за власними зобов'язаннями, завдяки створеним резервам.

2.2 Оцінка кредитного портфеля АТ «Ощадбанк»

У діяльності банку важливим моментом є не тільки формування ресурсів, а й ефективне їх розміщення. Тому одним з основних напрямів аналізу банківської діяльності є аналіз його кредитних операцій (кредитного портфеля). Він має сприяти підвищенню ефективності управління активами банку. Як у державних так і у комерційних банках кредити становлять більше половини усіх активів і забезпечують дві третини усіх доходів. Кредитні операції безпосередньо впливають на усі чинники стабільності банку: капітал, ліквідність активів, доходність, прибутковість.[19] Тому науково обґрунтована організація процесу банківського кредитування, формування оптимальної структури кредитного портфеля та ефективної кредитної політики у кризовий період є основою фінансової та ринкової стабільності банківських установ. Головна мета управління кредитним портфелем

банку полягає в забезпеченні максимальної доходності за певного рівня ризику. Доходність і ризик є основними параметрами, що характеризують якість кредитного портфелю банку. Кредитний портфель являє собою сукупність усіх банківських позик, що структуровані за певними параметрами відповідно до завдань визначеної банком кредитної політики. Обсяг і структура даного показника визначаються наступними чинниками:

- розмір банку (капіталу);
- правила регулювання банківської діяльності;
- офіційна кредитна політика банку;
- досвід і кваліфікація менеджерів;
- рівень доходності різних напрямів розміщення коштів.

Розмір кредитного портфеля оцінюється за балансовою вартістю всіх кредитів банку, в т.ч. прострочених, пролонгованих і сумнівних. У структурі балансу банку кредитний портфель розглядається як єдине ціле та складова частина активів банку, яка має свій рівень доходності та відповідний рівень ризику. Детальніше розглянемо склад кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» за 2012-2014 роки за допомогою таблиці.

Таблиця 2.10 - Склад кредитного портфеля Ощадбанку

Найменування статті	2012 рік	2013 рік	2014 рік	Відхилення 2014р. від 2012р.(+/-)
Кредити юридичним особам	56769644	59700019,0	89311951,0	32542307,0
Кредити органам місцевого самоврядування	12153,0	12007,0	300,0	-11853,0
Кредити фізичним особам	4564554,0	4558230,0	4947473,0	382919,0
Резерв під знецінення кредитів	10008775,0	12090689,0	24023409,0	14014634,0
Усього кредитів за мінусом резервів	51337576,0	52179567,0	70236315,0	18898739,0

Аналізуючи дані розрахунків можна зробити висновок про збільшення розміру кредитного портфеля об'єкта дослідження у часі (приріст розміру КП у 2014 до 2012 + 53,7%). Стосовно структури слід зазначити, що найбільша питома належить кредитам, наданим суб'єктам господарюванням у базисному році – 92,5%, у звітному році - 94,8%. Щорічно також скорочується обсяг кредитів, наданих

органам місцевої влади та управління (11853 тис. грн. за 2 роки). Різке зменшення розміру кредитів для фізичних осіб пояснюється зниженням числа клієнтів банку, та підвищенням відсоткових ставок за кредитами на довгі терміни, які користуються популярністю серед такого роду позичальників. Важливим фактором при формуванні сукупного кредитного портфеля банку є витрати на створення резервів за кредитними операціями всіх видів. У звітному році даний показник збільшився у порівнянні з попереднім роком на 98,7%, а порівняно з базисним у 1,4 рази. Проведення подібних заходів є обов'язковими та досить ефективними в умовах економічної нестабільності, як банків та і позичальників.

В умовах економічної нестабільності, девальвації національної грошової одиниці, воєнних діях в окремих регіонах України, та інших несприятливих економічних умовах потреба у додаткових грошових ресурсах виникає у підприємств та організацій різних галузей народного господарства. Найбільш затребуваними та найбільш ризиковими кредитами, необхідними для розвитку бізнесу є довгострокові позики.. [36] Пропонуємо більш детально розглянути склад клієнтів банку за напрямками їх господарювання у наступній таблиці:

Таблиця 2.11 - Структура кредитів АТ «Ощадбанк» за видами діяльності, тис. грн.

Найменування статті	Роки						Відхилення (+,-) 2014 від 2012
	2012	Питома вага, %	2013	Питома вага, %	2014	Питома вага, %	
1	2	3	4	5	6	7	8
Енергетика	8295943,0	16,3	11589032,0	21,9	22037837,0	26,9	13741894,0
Нафтогазова та хімічна промисловість	21154117,0	41,6	16069078,0	30,4	21529897,0	26,3	375780,0
Будівництво та нерухомість	10771749,0	21,2	13460097,0	25,4	19375045,0	23,7	8603296,0
Торгівля	5444542,0	10,7	5655454,0	10,7	7725612,0	9,4	2281070,0
Виробництво і переробка харчових продуктів та напоїв	3512334,0	6,9	4307539,0	8,1	7670444,0	9,4	4158110,0

Продовження таблиці 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8
Сільське господарство	1072694,0	2,1	1371093,0	2,6	1866775,0	2,3	794081,0
Транспорт	505158,0	1,0	479590,0	0,9	1370014,0	1,7	864856,0
Фінансові послуги	12,0	0,0	384,0	0,0	333696,0	0,4	333684,0
Медіа та зв'язок	211,0	0,0	609,0	0,0	614,0	0,0	403,0
Інші	91924,0	0,2	7214,0	0,0	3063,0	0,0	-88861,0
Всього	50848684,0	100,0	52940090,0	100,0	81912997,0	100,0	31064313,0

Аналізуючи дані розрахунків, можемо констатувати стрімке зростання обсягу наданих кредитів за всіма без виключення представленими галузями економіки у 2014 році до 2012 року на 61,1% (31064313 тис. грн.). З огляду на структуру кредитів, наданих суб'єктам господарювання та ФОП у звітному році слід відзначити галузь енергетики, а також хімічної та нафтогазової промисловості, яким належить 26,3% та 26,9% відповідно.

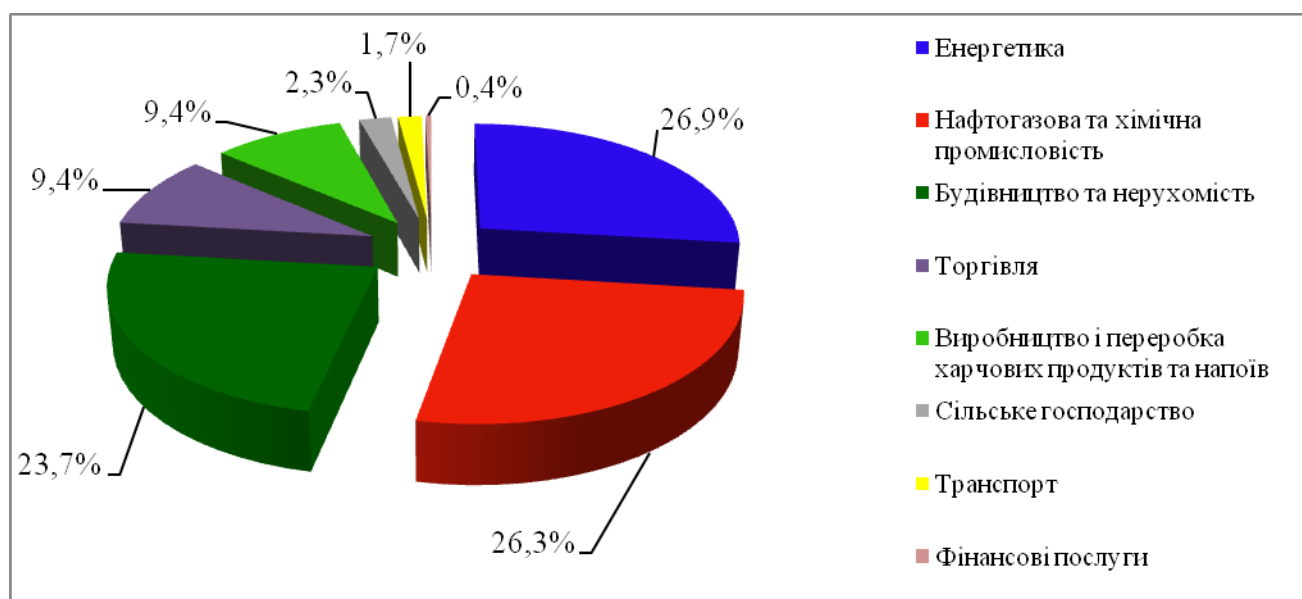

Рисунок 2.5 – Структура кредитів за галузями економіки у 2014 році

З огляду на дані діаграми зазначимо, що вагому позицію займають підприємства будівництва із результатом у 23,7%, що на 2,5% більше ніж у базисному році. Решта галузей мають незначні відхилення за період дослідження. Необхідно звернути увагу на різке скорочення кількості наданих фінансовим організаціям кредитів (-11,6%). Така ситуація може бути спровокована обмеженням кредитної діяльності банку на міжбанківському ринку задля мінімізації ризиків,

пов'язаних із скороченням кількості банків у 2013-2014 роках (із 180 банків - 163 діючі, решта припинили свою діяльність).

Кредитний ризик являє собою ризик фінансового збитку для банку в результаті невиконання позичальником чи контрагентом свого зобов'язання. Кредитний ризик виникає, головним чином, у зв'язку з кредитами і авансами та інвестиційними цінними паперами. [32] Для цілей звітності з управління ризиками розглядаються та консолідуються всі елементи кредитного ризику (такі як ризик невиконання своїх зобов'язань окремими позичальниками та контрагентами, а також ризики, властиві певним країнам та галузям). Зважаючи на загальноприйняті норми та міжнародні стандарти кожен банк розробляє власну систему оцінки кредитоспроможності позичальника, класи кредитного ризику та систему відповідних рейтингів уже існуючої заборгованості. Керівництво здійснює управління кредитним ризиком шляхом встановлення лімітів для окремих позичальників та груп позичальників, які визначаються на основі рекомендацій відповідного Кредитного департаменту і департаменту ризиків та затверджуються відповідним Кредитним комітетом або Правлінням.

Таблиця 2.12 - Зони кредитного ризику позичальників АТ «Ощадбанк»

Група рейтингу	Внутрішній кредитний рейтинг позичальника	Зона ризику
Високий рейтинг	AAA- BBB	мінімального ризику
Стандартний рейтинг	BB- BBV	прийнятного ризику
Нижче стандартного рейтингу	BB- B	підвищеного ризику
	ГГГ- ГГ	критичного ризику
	Г	неприпустимого ризику

Зона мінімального ризику характеризується низькою вірогідністю виникнення втрат за кредитним проектом (кредитом) або іншою операцією, що містить кредитні ризики. Контрагент має високий кредитний рейтинг і його платоспроможність дозволяє забезпечити своєчасне та повне погашення основної суми боргу та процентів. Контрагент має тривалу позитивну кредитну історію та відсутні свідчення щодо затримки платежів Ощадбанку чи іншим банкам. Кредитний проект є перспективним та не містить значних ризиків [24].

Зона прийнятного (низького) ризику характеризується невисокою вірогідністю виникнення втрат за кредитом чи іншою операцією, що містить кредитні ризики. Контрагент має стандартний рейтинг, його платоспроможність дозволяє забезпечити своєчасне та повне погашення основної суми боргу та процентів за умов сприятливої кон'юнктури ринку та несуттєвого погіршення стану економічного середовища. Контрагент має позитивну кредитну історію. До цієї зони здебільше відносяться: проекти позичальників, які працюють у галузях економіки, що мають позитивну динаміку; проекти, що мають державну підтримку.

Зона підвищеного ризику характеризується підвищеною вірогідністю виникнення втрат за кредитом. Для позичальників фізичних осіб існує підвищена ймовірності несвоєчасного та/або в неповній сумі погашення кредиту та сплати процентів. Контрагенти, які належать до цієї групи, мають підвищену чутливість до суттєвих негативних змін в оточуючому економічному середовищі. Кредитна історія контрагентів відсутня або у минулому мали місце короткострокові затримки із погашенням заборгованості.

Зона критичного ризику характеризується високою вірогідністю виникнення втрат за кредитом. Фінансовий стан контрагента є слабким або незадовільним і його платоспроможність не дозволяє забезпечити своєчасне та повне погашення основної суми боргу та процентів. Погашення основної суми боргу та процентів можливе за умов суттєвого покращення економічних показників діяльності особи та/або за рахунок звернення стягнення на заставу та/або проведення змін умов кредитування чи рефінансування заборгованості.

Зона неприпустимого ризику характеризується надзвичайно високою вірогідністю виникнення втрат за кредитом. Фінансовий стан контрагента незадовільний, його платоспроможність не дозволяє здійснювати сплату щонайменш нарахованих процентів. Контрагент має прострочену заборгованість, яка не може бути погашена повністю за рахунок звернення стягнення на заставу протягом короткого терміну часу, а також відсутні економічні передумови для проведення реструктуризації [8].

Від структури і якості кредитного портфеля банку значною мірою залежить його стабільність, репутація та фінансовий успіх. Тому банку необхідно аналізувати якість позичок, проводити незалежні експертизи великих кредитних проектів і заходів, виявляти випадки відхилення від законної кредитної політики.

Таблиця 2.13 - Структура кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» за ступенем кредитного ризику (кредитним рейтингом)

Найменування статті	Високий рейтинг	Стандартний рейтинг	Нижче стандартного рейтингу	Всього
<i>Станом на 31.12.2012 (тис. грн.)</i>				
Кредити, надані клієнтам	10 372 161	36 798 875	1 758 034	48 929 070
Інвестиції, наявні для продажу	7 559 629	776 167	708 212	9044008,0
<i>Станом на 31.12.2013 (тис. грн.)</i>				
Кредити, надані клієнтам	15688718,0	29706378,0	4321872,0	49716968,0
Інвестиції, наявні для продажу	24402035,0	8016961,0	7780,0	32426776,0
<i>Станом на 31.12.2014 (тис. грн.)</i>				
Кредити, надані клієнтам	11503906,0	33713383,0	9734378,0	54951667,0
Інвестиції, наявні для продажу	14151603,0	9637497,0	978669,0	24767769,0
Фінансові активи, переоцінені	4 252 179,0	-	-	4 252 179,0

Здійснивши аналіз розрахунків таблиці, можемо констатувати збільшення обсягу кредитного портфеля Ощадбанку у 2014 році порівняно із 2012 на 12,3% (6022597 тис. грн.), що позитивно характеризує ділову активність кредитора. Проблемною є ситуація із різким зростанням розміру кредитів із рейтингом, нижче стандартного за 3 роки у 4,5 рази, що свідчить про погіршення фінансового стану позичальників, та водночас засвідчує постійний моніторинг наданих кредитів банківськими працівниками. Обсяг кредитів, які мають стандартний рейтинг також у 2014 році зменшився на 8,4% порівняно з 2012 роком. Проте маємо також позитивну тенденцію, яка полягає у збільшенні кредитів із високим рейтингом на 10,9% за період дослідження. Зазвичай до таких позичальників належать великі фірми, корпорації та в той же час фізичні особи, які користуються короткостроковими позичками, кредитами-овердрафт та кредитними картками із

фіксованим лімітом. У 2014 році до кредитного портфелю також було включено переоцінені через прибуток(збиток) фінансові активи, частка яких є досить відчутною у загальній структурі кредитного портфелю (5,1%).

Отже, проаналізувавши структуру кредитного портфеля об'єкта дослідження за останні три роки варто зауважити, що загострення загальної економічної кризи в країні значним чином позначилося на структурі загального обсягу кредитів за рейтингами та ступенями ризикованості кредитування клієнтів за різними термінами. Середня ланка (кредити за стандартними рейтингами) мають тенденцію до зменшення, водночас збільшується портфель нестандартних кредитів, для яких характерним є високий ступінь ризику. У таких умовах керівництву банківської установи слід частіше та детальніше поводити моніторинг стан кредиторської заборгованості клієнтів перед банком, більш глибоко досліджувати кредитоспроможність позичальників та їх стійкість до факторів ризику.

Висновки до 2 розділу

Загалом за підсумками проведеної оцінки кредитного портфеля АТ «Ощадбанк», можемо зробити висновок про те, що кредитний портфель банку має тенденцію до збільшення, що є позитивним моментом. Оскільки кредитування є основним видом активних операцій банківського посередника, то позитивна динаміка щодо кредитно портфеля призведе до зростання суми процентних доходів та розширення масштабів діяльності банку, що у свою чергу збільшить плановий прибуток наступних років. Склад кредитного портфеля за період дослідження не зазнав суттєвих змін. Відбулася трансформація кредитного портфеля об'єкта дослідження за ступенем кредитного ризику та рейтингом кредитних ресурсів у бік зростання кредитних ресурсів із високим рейтингом та нестандартними кредитами, тенденцію до зменшення має обсяг стандартних позик. Слід також відмітити збільшення обсягу портфеля цінних паперів на продаж, що сприяє зростанню доходів банку, а в кінцевому результаті і чистого прибутку.

3. НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ТА РОЗШИРЕННЯ СПЕКТРУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ АТ «ОЩАДБАНК»

3.1 Вдосконалення інформаційного забезпечення державного банку для надання доступних банківських послуг

У сучасних ринкових умовах конкурентоспроможність банку є вирішальним фактором успішності та надійності роботи даного посередника на ринку фінансових послуг. Поняття конкурентоздатності поєднує у собі багато елементів, ключовими з яких є якість продуктів та рівень обслуговування клієнтів, а у банківській сфері неабиякого значення набуває ще і ступінь надійності банку та наявність беззаперечних гарантій збереження коштів користувачів банківських послуг. А «Ощадбанк» є універсальним банківським посередником, який зосереджує свої зусилля на створенні сприятливих та вигідних умов обслуговування клієнтів, розширенні переліку банківських продуктів та послуг, збільшенні присутності на ринку. Це єдиний в Україні банк, що має закріплену Законом України «Про банки і банківську діяльність» державну гарантію повного збереження грошових коштів громадян.

На сьогоднішній день, споживачі банківських послуг є дуже вимогливими, вони потребують нових банківських продуктів, які б дозволили економити не лише кошти, а і дорогоцінний час, дозволили б повноцінно контролювати власні грошові ресурси, здійснювати платежі та перекази у будь-який час доби. Одним із альтернативних каналів продажу банківських продуктів стає Інтернет - банкінг, що спричинено стрімким розвитком новітніх технологій та Інтернету, збільшенню кількості його користувачів. Головною мотивацією банків у впровадженні Інтернет-банкінгу є підвищення конкурентоспроможності на ринку банківських послуг. Банки впевнено переводять частину своїх послуг у глобальну мережу, що дуже вигідно та зручно для їх клієнтів [15]. Глобальна мережа Інтернет, поступово перетворюючись на одне з основних джерел інформації та будучи ефективним

засобом її передачі, не могла не зацікавити банківські інститути з точки зору можливості використання у власній діяльності.

У Ощадбанку така послуга представлена у вигляді WEB-банкінгу. WEB-банкінг «Ощад 24/7» від Ощадбанку - це сучасний програмний комплекс, що дає змогу контролювати стан своїх рахунків та здійснювати банківські операції без відвідування установи банку в режимі 24 години на добу, 7 днів на тиждень, з будь-якої точки світу, де є доступ до мережі Internet. Пропонуємо розглянути можливості даного сервісу за допомогою ілюстрації.

За допомогою системи WEB-банкінг «Ощад 24/7» можна:

Рисунок 3.1 - Можливості системи WEB-банкінг «Ощад 24/7»

До переваг використання системи WEB-банкінг «Ощад 24/7» належать такі:

- безпечність здійснення операцій;
- можливість обслуговування цілодобово, без вихідних;
- відвідування установи банку не потрібне;
- тарифи за здійснення операцій у системі WEB-банкінг «Ощад 24/7» нижчі від тарифів за здійснення аналогічних операцій у відділенні банку;

- здійснення кожної операції в системі WEB-банкінг «Ощад 24/7» підтверджується SMS-повідомленням;
- фінансові операції в системі WEB-банкінг «Ощад 24/7» підтверджуються одноразовими паролями.

Недосконалість даного програмного комплексу полягає у платності окремих запропонованих послуг, за тарифами вищими за аналогічні послуги в інших банках.

Таблиця 3.1 – Тарифи на здійснення операцій в системі «Ощад 24/7»

Найменування послуги	Вартість
Підключення до системи WEB-банкінг "Ощад 24/7"	не тарифікується
Отримання одноразового пароля (по SMS)	не тарифікується
Отримання списку одноразових паролів на чеку банкомата	не тарифікується
Безготівкове перерахування коштів з карткового рахунку:	
на власні рахунки, відкриті в Ощадбанку, через систему WEB-банкінг "Ощад 24/7"	не тарифікується
на інші рахунки, відкриті в Ощадбанку через систему WEB-банкінг "Ощад 24/7" (у гривні)	0,1%+2 грн.
на власні рахунки, відкриті в установах, які підпорядковані іншому РУ, ніж установа, в якій відкрито рахунок, з якого здійснюється переказ	0.1% + 2 грн. (з 05.03.2015р.)
на карткові рахунки, відкриті в інших банках України (у гривні)	0,7% + 5грн. (з 05.03.2015р.)
Перерахування коштів на користь операторів мобільного зв'язку та інших видів зв'язку	2% min 2 грн.
Перерахування коштів за послуги Інтернет-провайдерів і кабельного телебачення за визначеними реквізитами з обов'язковим введенням індивідуальних даних	1% від суми
Отримання виписки по рахунку	не тарифікується
Отримання інформації про залишок коштів на рахунку	не тарифікується
Блокування карток (окремо основної та додаткових карток)	не тарифікується
Розблокування картки, заблокованої на вимогу клієнта	5 грн.
Встановлення/зміна лімітів на операції по картці	не тарифікується

Також у банку функціонує система Mobile-банкінг «Ощад 24/7», що являє собою сучасний сервіс, який дає змогу керувати власними рахунками, здійснювати платежі та перекази коштів за допомогою мобільного телефону. Ощадбанк пропонує Mobile-банкінг «Ощад 24/7», розроблений для смартфонів з операційними системами iOS (iPhone), Android, та мобільних телефонів, що підтримують програмне забезпечення на базі Java. Послуги, запропоновані даним додатком ідентичні із послугами інтернет-банкінгу, проте саме за допомогою такого додатка

відбувається вхід у систему. Також банк надає своїм клієнтам можливість користування послугою SMS – інформування, без сплати комісійних.

Таким чином, можемо зробити висновок про те, що у АТ «Ощадбанк» створена та активно функціонує система віддаленого банкінгу. За її допомогою можна самостійно виконувати базові банківські операції без втручання персоналу, у будь-якій точці України та світу, а також значно економити час та гроші, адже тарифи за обслуговування у вищенаведених системах нижчі за ідентичні послуги у відділення банку. Проте представлене державним банком програмне забезпечення не можна назвати універсальним та ідеальним.

Для покращення якості інформаційного забезпечення та розширення спектру послуг віддаленого банкінгу пропонуємо впровадити наступні заходи:

- Розробити та впровадити кредитний і депозитний модулі, за допомогою яких клієнт зможе у режимі он-лайн відкривати депозитний рахунок, замовляти кредитні картки чи подавати заявку встановленого зразка на підвищення кредитного ліміту.
- Впровадити єдину систему внутрішнього банківського обліку.
- Розробити систему вдосконалення захисту інформації клієнтів банку від несанкціонованого доступу зовнішніх загроз та від витоку інформації внутрішніми технічними каналами [11].
- Впровадити CRM – систему, що передбачає надходження інформації про взаємодію з клієнтом в єдину базу даних. Весь цей обсяг інформації створює різні гілки роботи і розподіляється по них. Аналіз цих даних дає можливість фахівцям в своїй сфері наочно бачити похибки їх роботи, виправляти їх і розвивати нові перспективні напрями. Надходить інформація в систему включає в себе не тільки інформацію про клієнтів (у даній системі також відображаються внутрішньо банківські операції).
- Знизити у допустимих межах тарифи за обслуговування в інтернет-банкінгу та його мобільної версії [22].
- Розробити детальні інструкції для реєстрації та користування усім спектром запропонованих послуг.

Отже, комплексна реалізація всіх вище запропонованих заходів дозволить поліпшити систему інформаційного забезпечення та обслуговування операцій з клієнтами банку, також спростить роботу персоналу через автоматизацію процесів із зовнішньою інформацією та корпоративними даними всередині Ощадбанку.

3.2 Налагодження контактів із вітчизняними міжнародними фінансовими інститутами

Останні роки яскраво продемонстрували, що лише підтримуючи та розширюючи партнерство, банківська установа може успішно проводити свою діяльність у високо конкурентному та не прогнозованому економічному середовищі. Наявність надійних вітчизняних та іноземних партнерів дозволяє банку розширити коло своїх клієнтів та забезпечити наявних висококваліфікованими послугами, які не входять до переліку в нашому банку. Щорічно АТ «Ощадбанк» розширює коло партнерів у галузі співпраці консорціумних кредитів, страхування, мережі банкоматів, торгового еквайрінгу, тощо.

Активні операції банків становлять основу їх діяльності, адже вони є прибутковими. Здійснивши детальну оцінку кредитного портфелю банку у попередньому розділі та його потенціалу у даній сфері слід пам'ятати, що не менш важливою та досить прибутковою є інвестиційна діяльність банків. Інвестиційний портфель банку формується в результаті проведення інвестиційних операцій, під якими розуміють діяльність із вкладення коштів банку на відносно тривалий період в цінні папери, нерухомість, статутні фонди підприємств, колекції, коштовні метали та інші об'єкти інвестування, ринкова вартість яких має здатність зростати й давати власникові дохід у вигляді процентів, дивідендів, прибутків від перепродажу та інших прямих і непрямих доходів [14]. Згідно із даними річного фінансового звіту АТ «Ощадбанк» може безперервно здійснювати подальшу діяльність, попри збиток 2014 року, адже покриття розриву ліквідності можливе за рахунок вторинного резерву ліквідних коштів. Об'єкт дослідження має

обсяг вторинного резерву ліквідних коштів у сумі 4 421 740 тис. грн., що представлений необтяженими цінними паперами. Інвестиції, наявні для продажу за період дослідження, представлені таким чином: Таблиця 3.2 - Обсяг інвестицій, наявних для продажу АТ «Ощадбанк»

Найменування статті	2012	2013	2014	Абсолютне відхилення 2014 року від 2012 року (+,-)	Відносне відхилення 2014 року до 2012(%)
Державні боргові цінні папери України	3921688,0	21074618,0	11896648,0	7974960,0	303,4
Облігації, випущені підприємствами	4996265,0	11168814,0	11762828,0	6766563,0	235,4
Акції компаній	22849,0	48667,0	48667,0	25818,0	213,0
Інші	2219712,0	3032917,0	2253407,0	33695,0	101,5
Всього	11160514,0	35325016,0	25961550,0	14801036,0	232,6

Аналізуючи дані таблиці, можемо констатувати, що обсяг портфеля цінних паперів на продаж має позитивну динаміку. Усі статті даного розділу зростають у разі за період з 2012 року по 2014 рік. Така тенденція є позитивною, адже збільшується інвестиційний дохід банку від реалізації таких фінансових інструментів. Щодо заходів, які на нашу думку можна запропонувати банку, необхідно виділити частину будівель групи під інвестиційну нерухомість, що даватиме постійний дохід у національній чи іноземній валюті, незалежно від основної діяльності банку та валютних коливань.

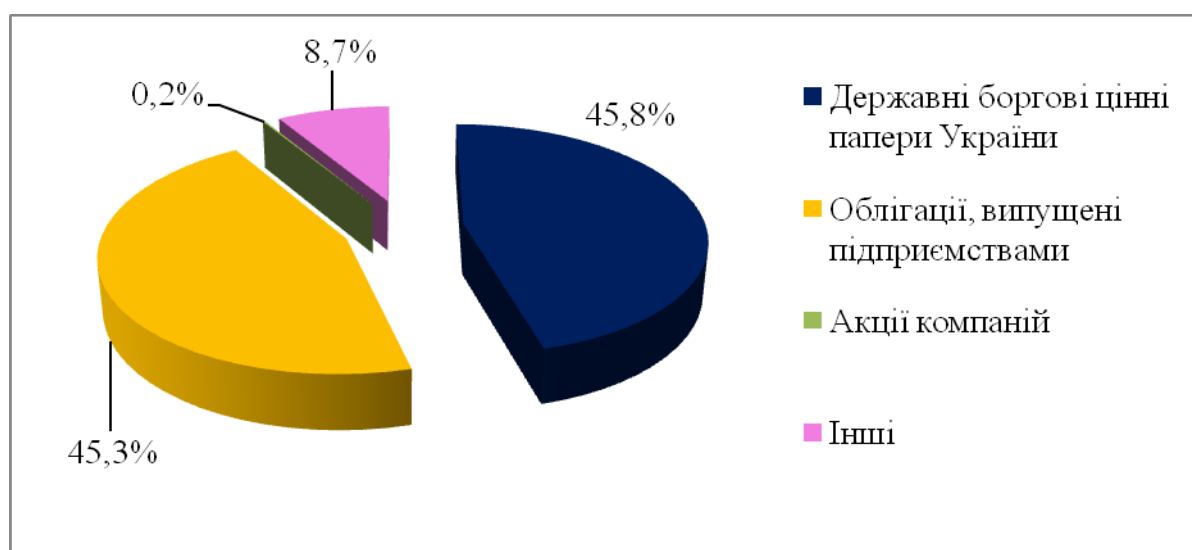

Рисунок 3.2 – Структура інвестицій на продаж у 2014 році

За даними вищенаведеного рисунка, у структурі інвестицій на продаж найбільшу частку займають державні боргові цінні папери та облігації, випущені підприємствами. Найменша ж частка належить дольовим цінним паперам (акціям компаній). [9] Раніше зазначалося, що необтяженими цінними паперами, розрив ліквідності банку можливо покрити необтяженими цінними паперами, до яких належать облігації внутрішньої державної позики України та корпоративні цінні папери в портфелі на продаж, які характеризуються високим рівнем ліквідності. Необхідні кошти можуть бути отримані шляхом продажу вказаних цінних паперів або шляхом залучення кредиту від НБУ на умовах рефінансування під заставу цих цінних паперів.

Неабиякого значення в умовах економічної нестабільності та кардинальних реформ набуває питання страхового захисту [33]. Відповідно до законодавства банківським установам заборонено здійснювати діяльність у сфері страхування, проте на сьогодні більшість банків не лише рекомендують власним клієнтам надійних та перевірених страховиків, але і самі користуються їхніми послугами для страхування кредитів та майна банку. У рамках стратегічного партнерства, визначеного у стратегії АТ «Ощадбанк» на 2012-2015 роки банк визначив перелік акредитованих ним страхових посередників на українському ринку. Усі нижче наведені страхові компанії, незалежно від виду страхування оцінювалися за переліком визначених вимог.

Загальні вимоги:

- 1.1. Договори страхування, що необхідні для захисту фінансових інтересів Банку при здійсненні кредитних операцій, укладаються в трьох примірниках, для страховика та страхувальника, сторони договору страхування, та Банку - безумовного Вигодо набувача за всіма договорами страхування, укладеними з позичальниками Банку.
- 1.2. Договором страхування повинен бути передбачений вичерпний перелік документів, що підтверджують настання страхового випадку та розмір збитків.
- 1.3. До договору страхування за взаємною згодою сторін та Вигодо набувача можуть вноситись зміни та доповнення, які не суперечать чинному законодавству України.

Всі зміни і доповнення до договору укладаються на підставі заяви або листа однієї з сторін в письмовій формі у вигляді додаткових договорів в 3 (трьох) примірниках, кожний з яких підписується представниками сторін та Вигодо набувача і складе невід'ємну частину договору страхування.

1.4. Про намір достроково припинити дію договору страхування будь-яка сторона зобов'язана повідомити іншу та Вигодо набувача не пізніше як за 30 (тридцять) календарних днів до дати припинення дії договору страхування.

Таблиця 3.3 – Перелік акредитованих в АТ «Ощадбанк» страхових компаній

з/п	Компанії зі страхування життя	
1	ПрАТ "СК "Ейгон Лайф Україна"	www.aegon.ua
2	ПрАТ "Компанія зі страхування життя "БРОКБІЗНЕС"	www.bbs.ua
Компанії зі страхування майна та відповідальності		
1	АТ "СК "АХА Страхування"	www.axa-ukraine.com
2	ПрАТ СК "АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ"	www.arsenal-strahovanie.com
3	Страхова компанія „БРОКБІЗНЕС”	www.bbs.ua
4	ПрАТ „УСК „Княжа Вієнна Іншуранс Груп”	www.kniazha.com.ua
5	ПрАТ „УПСК”	www.upsk.com.ua
6	ПрАТ "СК "УСГ"	www.ukringroup.com.ua
7	ПрАТ СК "УНІКА"	www.unika.ua
8	ПАТ СК "Універсальна"	www.universalna.com
9	АТ СГ "Ю.БІ.АЙ."	www.ubi.ua
10	ТзДВ „СК „ПСК-ЗАХІД”	www.psk-zahid.com
11	АТ «СК «ЗЛАГОДА»	www.zlagoda.ua
12	ТДВ „СК „Кредо”	www.skcredo.com.ua
Компанії по роботі з партнерами		
1	ТДВ „СК „ВіДі – Страхування”	www.vidi-insurance.com
2	ТДВ "Експрес Страхування"	www.express-insurance.com.ua
3	ПАТ "СК "Країна"	www.krayina.com
4	ПрАТ "СК "Український страховий стандарт"	www.usstandart.com.ua

Стратегічна мета розвитку Ощадбанку на період 2012-2015 років - це впровадження сучасних банківських технологій та продуктів як основи підвищення операційної ефективності та забезпечення зваженого і стійкого зростання у довгостроковій перспективі, а також налагодження зв'язків з фінансовими інститутами на фінансовому ринку.

У сфері партнерських відносин банк також співпрацює із різними торговими мережами на умовах торгового еквайрингу. Еквайринг — це банківська послуга, яка дає змогу торгово-сервісним підприємствам приймати в оплату за свої товари та послуги банківські платіжні картки. У лютому 2012 р. АТ «Ощадбанк» ввів в експлуатацію власний процесинговий центр, який є одним з найпотужніших, що представлені нині в Україні, та відповідає всім сучасним технічним вимогам. Забезпечення та підтримка безперебійної роботи обладнання досвідченими фахівцями протягом 24 годин на добу, 7 днів на тиждень по всій території України. АТ «Ощадбанк» з 1 червня 2012 року розпочав проведення компенсаційних виплат вкладникам Сбер банку колишнього СРСР. [24] Компенсаційні виплати можна отримати на платіжну картку – Національна картка, що дає змогу не тільки розраховуватись у мережі торговельних установ – партнерів Ощадбанку, а й отримувати знижки у розмірі, визначеному торговцем. Перелік клієнтів, які вже перебувають на еквайринговому обслуговуванні в АТ «Ощадбанк»:

- гіпермаркети «Ашан»;
- магазини побутової техніки «Технополіс»;
- АЗС «WOG»;
- ТРЦ «Dream Town»;
- магазини одягу «Lee Cooper»;
- ювелірні магазини «Swarovski»;
- ресторани швидкого харчування «McDonald's»;
- мережа продуктових супермаркетів «Вопак»;
- мережа продуктових супермаркетів «Амстор»;
- ювелірні магазини «Zarina»;
- автомобільні дилерські центри «Віді Груп».
- тощо.

При укладенні подібного договору клієнт отримує інструкцію по обслуговуванню платіжних карток, а також домовляється з банком про програму лояльності.

Таким чином, можемо зробити висновок про те, що даний державний банк слідує за новими технологіями та науковими розробками у сфері банківської діяльності та сміливо впроваджує їх у реальні проекти та послуги. На сьогодні важливим чинником загальної конкурентоздатності банку є стратегічне партнерство на національному та міжнародному рівнях. АТ «Ощадбанк» розвиває партнерські відносини за багатьма напрямками. У стратегічному плані на 2012-2015 роки зазначено цілі та завдання банку по залученню нових фінансових партнерів у сфері лізингу, факторингу та інших фінансових послуг. Відкритим також залишається питання операційної оренди.

Висновки до 3 розділу

Отже, загалом можемо відзначити важливість моніторингу банківською установою новітніх технологій та методик у сфері банківської справи. Розвиток глобальної інтернет мережі ставить перед нинішнім банкіром завдання осучаснити та спростити процес взаємодії клієнта банку та його персоналу. Задля економії часу та грошей, підвищення якості обслуговування та автоматизації більшості банківських процесів даному фінансовому посереднику необхідно розробити (вдосконалити) власну систему збору, обробки та аналізу інформації, а також забезпечити її цілісність не повноту. Надзвичайно важливим також є налагодження довірчих відносин із партнерами банківської установи, адже в умовах економічної кризи необхідно заручитися надійною підтримкою близьких за родом діяльності інститутів. Така співпраця дасть змогу зекономити чималу кількість фінансових ресурсів АТ «Ощадбанк». Тому, зважаючи на всі вищевикладені рекомендації, за умови їх комплексного виконання держаний ощадний банк стане не лише взірцем надійності, але і за рештою ознак займе лідируючі позиції на банківському ринку України.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Сучасний український банк – це багатопрофільний та багатофункціональний фінансовий посередник, який має розгалужену структуру, надає широкий спектр послуг, та є активним учасником різних сегментів фінансового ринку. Повідна роль в успішному функціонуванні банківської установи належить саме активним його операціям, за рахунок здійснення яких формується прибуток даного посередника. Головним джерелом доходів банку є проценти від надання кредитів, комісійні доходи від здійснення традиційних та нетрадиційних банківських послуг, доходи від інвестиційної діяльності банку, яка в останні роки розвивається більш активно. Банківський сектор загалом є незамінним елементом функціонування економіки держави на національному та міжнародному рівнях, а вдосконалення законодавчої бази, масова автоматизація та інформатизація в даній галузі свідчать про стрімкий її розвиток та наближення до світових стандартів.

Загалом за підсумками проведеної оцінки кредитного портфеля АТ «Ощадбанк», можемо зробити висновок про те, що кредитний портфель банку має тенденцію до збільшення (у 2014 році порівняно із 2012 на 12,3% або на 6022597 тис. грн.), що є позитивним моментом. Оскільки кредитування є основним видом активних операцій банківського посередника, то позитивна динаміка щодо кредитно портфеля призведе до зростання суми процентних доходів та розширення масштабів діяльності банку, що у свою чергу збільшить плановий прибуток наступних років [10]. Склад кредитного портфеля за період дослідження не зазнав суттєвих змін. Відбулася трансформація кредитного портфеля об'єкта дослідження за ступенем кредитного ризику та рейтингом кредитних ресурсів у бік зростання кредитних ресурсів із високим рейтингом на 10 % та нестандартними кредитами, (збільшення у 4,5 рази) тенденцію до зменшення має обсяг стандартних позик на 8%. Слід також відмітити збільшення обсягу портфеля цінних паперів на продаж на 132% у звітному році порівняно із базисним, що сприяє зростанню доходів банку, а в кінцевому результаті і чистого прибутку.

Отже, загалом можемо відзначити важливість моніторингу банківською установою новітніх технологій та методик у сфері банківської справи. Розвиток глобальної інтернет мережі ставить перед нинішнім банкіром завдання осучаснити та спростити процес взаємодії клієнта банку та його персоналу. Задля економії часу та грошей, підвищення якості обслуговування та автоматизації більшості банківських процесів даному фінансовому посереднику необхідно розробити (вдосконалити) власну систему збору, обробки та аналізу інформації, а також забезпечити її цілісність не повноту. Організувати створення єдину систему внутрішньобанківського обліку. Підвищити рівень захисту персональних даних клієнтів у системі «Ощад 24/7» та ввести у експлуатацію кредитний та депозитний модулі у рамках розширення переліку функцій даної системи інтернет- та мобільного банкінгу. Надзвичайно важливим також є налагодження довірчих відносин із партнерами банківської установи, адже в умовах економічної кризи необхідно заручитися надійною підтримкою близьких за родом діяльності інститутів. Така співпраця дасть змогу зекономити чималу кількість фінансових ресурсів АТ «Ощадбанк». Тому, зважаючи на всі вищевикладені рекомендації, за умови їх комплексного виконання держаний ощадний банк стане не лише взірцем надійності, але і за рештою ознак займе лідируючі позиції на банківському ринку України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аванесова, І.А. Інструментарій регулювання кредитної діяльності комерційного банку / І.А. Аванесова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т.9. - Суми:УАБС,2011. - С.316-329.
2. Буряк А. В. Особливості визначення ефективної діяльності банку / А. В. Буряк // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць. Випуск 1(8)/2010. Частина II. – Харків, 2010. – С. 41-46.
3. Бюлетень НБУ. – 2014. – № 12.
4. Витрати банківської установи в умовах економічної невизначеності. Реальна економіка (електронне видання) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://real-economy.com.ua/publication/ratings/29530.html>.
5. Гаркуша Ю. Теоретичні та методичні підходи до оцінювання фінансової стабільності банківської системи / Ю. Гаркуша, В. Коваленко // Вісник НБУ. – 2013. – №9. – С. 35–40.
6. Геець В. М. Макроекономічна оцінка грошово-кредитної та валютно-курсової політики України до і під час фінансової кризи [Текст] / В. М. Геець // Економіка України. – 2009. – № 2. – С. 5–23.
7. Гладких Д. Особливості планування доходів, витрат і податків банківської установи / Д. Гладких // Вісник НБУ. – 2005. – № 1. – С. 15–18
8. Демчишак Н.Б. Динаміка та перспективи кредитної діяльності комерційного банку в умовах нестабільності фінансового середовища / Н.Б. Демчишак, Н.Б. Ломага // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.7. – С. 153–159.
9. Доходи банків України у кризовий період. Інформаційний портал. Офіційна сторінка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rbcua.com>.
10. Євенко І.Ю. Оцінка ефективності діяльності банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/18_ADEN_2013/Economics/1_141883.doc.
11. Єгоричева С.Б. Банківські інновації: навч. посібник // – К. : Центр учбової літератури. – 2010. – 206 с.

12. Загальний підхід до аналізу витрат комерційного банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buklib.net/books/27925/>
13. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – К. : Знання, 2007. – 1072 с
14. Інвестиційний портфель банківської установи. Електронне видання Незалежний аудитор [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://n-auditor.com.ua/uk/novini/finansi.html>.
15. Інтернет - банкінг як перспективний напрям розвитку Ринку банківських послуг / Борисова І. С., Галінська Т.С. // Вісник ПДАА. – 2014. № 29. – с. 49-52.
- 16 Інформаційно-аналітичний портал українського агентства фінансового розвитку Україна фінансова [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ufin.com.ua/index.htm>.
17. Кириченко О.А. Банківський менеджмент / Гіленко І.В., Роголь С., Сиротян С.В., Нємой О. - К.: Знання - Прес, 2013 навч. посібник. – 412 с. (активні операції банків з цінними паперами).
18. Костюченко В.М. Управління кредитними ризиками у комерційному банку / В.М. Костюченко // Вісник ХНУ. Серія «Економічні науки». – 2010. – № 1. – Т.1. – с.141– 147.
19. Кредитна політика комерційного банку та оцінка кредитного портфеля банків України / Остап С. В. // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2014. – № 3. – Т. 2. – С. 117 – 121.
20. Лагутін В.Д. Кредитування: теорія і практика / Лагутін В. Д. — К.: «Знання», КОО, 2012. - 85 с.- (види банківського кредиту).
21. Мороз А. М . Банківські операції / А.М. Мороза.// Банки і банківська діяльність -К.: КНЕУ, 2008. - 384с.
22. Мороз Л.В. Перспективи розвитку онлайн-банкінгу в Україні [Електронний ресурс] // Л.В. Мороз. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltnu/22_13/218_Mor.pdf.
23. Оптимізація активних операцій банку / І. І. Фуканчик, А. М. Якимова // Вісник ДНУЗТ. - 2013. - №26. - С.231-236.

24. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.oschadbank.ua>.
25. Про акціонерні товариства ЗУ від 17.09.2008 року, поточна редакція 27.03.2015 року.
26. Про банки і банківську діяльність ЗУ Прийняття від 07.12.2000 року, поточна редакція 26.04.2015 року.
27. Про приведення лімітів відкритої валютної позиції банківської системи України до міжнародних стандартів Постанова НБУ від 31.03.2014 року поточна редакція 15.04.2015 року.
28. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України у 2014 році. Аналітика НБУ з офіційного сайту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673>.
29. Результати роботи банківської системи України за 2014 рік Асоціація українських банків [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://aub.org.ua>.
30. Слобода Л. Фінансовий ризик – менеджмент банків України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/sloboda.pdf
31. Соколенко К.О Валютні операції як складова процесу діяльності банків на валютному ринку / Соколенко К.О, Макаренко М.І. // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки, №2/2012. – с. 46-54.
32. Тептя О.В. Організація системи управління кредитним портфелем комерційного банку / О.В. Тептя // Вісник ХНУ. Серія «Економічні науки». – 2010. – № 5. – Т. 2. – С. 141 – 144.
33. Український банківський портал. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://banker.ua/officialrating/investment/credit>.
- Управління витратами комерційного банку в сучасних умовах [Електронний ресурс] / Н. А. Хрущ. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=33531>
34. Фінанси: словник-довідник / [авт.-уклад.Манюк О. С.]. — М. : Харченко, 2008. — 235 с.
35. Центр банківської аналітики. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bankografo.com>.

36. Чайка В. Особливості кредитних операцій комерційних банків / В. Чайка, І. Химич [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.stelmaschuk.info/archive-internet-conference/64-conferencia-15-05-2013/763-763.html>.

ДОДАТКИ